

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Івано-Франківський національний технічний університет
нафти і газу

Кафедра прикладної економіки

Федорович І.В., Бережницька У.Б., Метешоп І.М.,

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДЛЯ ВИКОНАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Івано-Франківськ
2023

УДК

Рецензент:

Зелінська Г.О. – доктор економічних наук, професор кафедри прикладної економіки

*Рекомендовано методичною радою університету
(протокол № 1 від 28.02.2023 р.)*

Федорович І.В., Бережницька У.Б., Метошоп І.М.
Магістерська робота: методичні вказівки. – Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2023. – 78 с.

Дані методичні вказівки охоплюють комплекс питань, пов'язаних з виконанням магістерської роботи та включають рекомендовану тематику випускових робіт, їх принциповий зміст та структуру, порядок видачі та затвердження, оформлення та захист.

Методичні вказівки призначені для виконання магістерських робіт студентами очної та заочної форм навчання ОКР «магістр» спеціальності 051 – «Економіка» освітньо-професійної програми «Бізнес-економіка».

МВ-02070855-19860-2023
УДК

© І.В. Федорович, У.Б. Бережницька,
І.М. Метошоп,
© ІФНТУНГ, 2023

ЗМІСТ

Вступ	4
1. МЕТА, ЗАВДАННЯ І ВИМОГИ ДО МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ	5
1.1 Сутність магістерської роботи.....	5
1.2 Мета написання магістерської роботи.....	6
1.3 Вимоги до змісту магістерської роботи.....	7
2 ТЕМАТИКА МАГІСТЕРСЬКИХ РОБІТ	8
2.1 Тематика магістерських робіт для самостійного вибору	8
2.2 Комплексна тематика	14
2.3 Вибір теми та бази практики	16
2. 4. Загальні правила та вимоги до апробації результатів дослідження.	21
3 ОРГАНІЗАЦІЯ ВИКОНАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ.....	24
4 ЗМІСТ, СТРУКТУРА ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ОСНОВНИХ РОЗДІЛІВ	33
4.1 Структура магістерської роботи.....	33
4.2 Приклад змісту магістерських робіт	37
4.3. Рекомендації до виконання розділів магістерської роботи.....	41
4.3.1. Розробка вступу.	41
4.3.2. Розробка теоретико-методичної частини магістерської роботи.....	45
4.3.3. Розробка аналітичної частини магістерської роботи.....	51
4.3.4. Розробка творчої частини магістерської роботи.....	55
4.3.5. Розробка висновків до магістерської роботи.....	57
4.3.6 Оформлення списку використаних джерел та додатків до магістерської роботи	57
5 ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАХИСТУ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ.....	58
6 ТИПОВІ ПОМИЛКИ	66
ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	71

ВСТУП

Магістерська робота є випускною кваліфікаційною роботою наукового змісту, що відображає хід та результати розробки обраної теми. Вона має відповідати сучасному рівню розвитку науки і техніки, а її тема повинна бути актуальною, її зміст має характеризуватися оригінальністю та неповторністю проведених досліджень, використаних матеріалів та запропонованих рішень. Основою такого змісту є принципово новий матеріал, опис нових факторів, явищ, закономірностей або узагальнення відомих раніше положень з інших наукових позицій або в іншому аспекті. При цьому в роботі необхідно не просто списувати наукові факти, а проводити всебічний аналіз, розглядати типові ситуації, їх альтернативи, обґрунтовувати вибір одної з них.

Разом з тим магістерська підготовка – це тільки перший ступінь до науково-дослідницької та науково-педагогічної діяльності, що веде до вступу в аспірантуру та наступної підготовки кандидатської дисертації. тому магістерська робота, що виконується у вищих закладах освіти, хоч і є самостійним науковим дослідженням, все таки не може вважатися науковим дослідженням у повному розумінні слова. Її можна віднести до розгляду навчально-дослідницьких робіт в основі яких переважно лежить моделювання вже відомих рушень. ступінь магістра – це не вчений ступінь, це академічний ступінь, що відбиває насамперед освітницький рівень випускника вищої школи та свідчить про наявність у нього певних вмій та навичок, що притаманні початкуючому науковому працівнику.

Виконання магістерської роботи передбачає формування та розвиток у студентів **компетентностей, передбачених відповідним стандартом вищої освіти України:**

загальних:

ЗК2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

ЗК6. Здатність розробляти та управляти проектами;

ЗК8. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

фахових:

СК1. Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень.

СК3.Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки.

СК5.Здатність визначати ключові тренди соціально-економічного та людського розвитку.

СК6.Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси.

СК9.Здатність застосовувати науковий підхід до формування та виконання ефективних проєктів у соціально-економічній сфері.

СК10.Здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем.

СК 14* Здатність проводити наукові дослідження у сфері економіки та представляти їх результати у вигляді презентацій, тез конференцій, доповідей та статей українською та іноземною мовами

Результати навчання дисципліни деталізують такі програмні результати навчання, передбачені відповідним стандартом вищої освіти України:

ПРН 2. Розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб'єктами економічної діяльності;

ПРН 5. Дотримуватися принципів академічної доброчесності;

ПРН 8. Збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань;

ПРН 9. Приймати ефективні рішення за невизначених умов і вимог, що потребують застосування нових підходів, методів та інструментарію соціально-економічних досліджень;

ПРН 11. Визначати та критично оцінювати стан та тенденції соціально-економічного розвитку, формувати та аналізувати моделі економічних систем та процесів;

ПРН 12. Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики;

ПРН 14. Розробляти сценарії і стратегії розвитку соціально-економічних систем.

ПРН 18*. Здатність проводити наукові дослідження у сфері економіки та представляти їх результати у вигляді презентацій, тез конференцій, доповідей та статей українською та іноземною мовами

Науковий рівень магістерської роботи повинен відповідати програмі навчання. Виконання такої роботи повинно не стільки вирішувати наукові проблеми, скільки засвідчити, що її автор навчився самостійно вести науковий пошук.

Зміст випускних магістерських робіт надзвичайно різноманітний і основною метою пропонованих рекомендацій є встановлення єдиного методичного підходу до керівництва та виконання такої роботи. Розумна регламентація вимог та прояв максимуму ініціативи виключає елементи шаблонності та формалізму.

1. МЕТА, ЗАВДАННЯ І ВИМОГИ ДО МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

1.1 Сутність магістерської роботи

Магістр – це освітній ступінь, що здобувається на другому рівні вищої освіти та присуджується університетом у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньої програми. Ступінь магістра здобувається за освітньо-професійною або за освітньо-науковою програмою. Обсяг освітньо-професійної програми підготовки магістра становить 90 кредитів ЄКТС.

Магістр з економіки – це освітньо-кваліфікаційний рівень фахівця, який на основі кваліфікації бакалавра або спеціаліста навчався за освітньо-кваліфікаційною програмою і здобув поглиблені спеціальні знання та уміння інноваційного характеру, має певний досвід їх застосування та продукування нових знань для вирішення проблемних професійних завдань у галузі економіки. Магістр повинен мати широку ерудицію, фундаментальну наукову базу, володіти методологією наукової творчості, сучасними інформаційними технологіями, методами отримання, обробки, зберігання і використання наукової інформації, бути спроможним до творчої науково-дослідницької і науково-педагогічної діяльності.

Магістерська робота - це самостійна випускна науково-дослідницька кваліфікаційна робота, яка виконує кваліфікаційну функцію, тобто готується з метою публічного захисту і отримання академічного ступеня магістра. Вона має відповідати сучасному рівню розвитку науки у певній галузі, а її тема – бути актуальною. Дана робота подається у вигляді, який дозволяє визначати, наскільки повно відображені та обґрунтовані її положення, висновки та рекомендації, їх новизна. Сукупність отриманих у такій роботі результатів свідчить про наявність у її автора початкових навичок наукової роботи з обраної області професійної діяльності. Основне завдання її автора - продемонструвати рівень своєї освітньо-професійної кваліфікації, уміння самостійно вести науковий пошук і вирішувати конкретні наукові завдання.

Магістерська робота підводить підсумки вивчення магістрантом різних дисциплін, передбачених навчальним планом. Вона виконується переважно на конкретному

матеріалі окремого регіону, групи підприємств, різних суб'єктів господарювання, виходячи з реальних завдань, що стоять перед ними. При цьому всі питання економіки, організації, управління, техніки та технології повинні вирішуватись комплексно з урахуванням чинного законодавства, постанов уряду та відповідних підзаконних актів.

Незалежно від спрямування, магістерська робота має демонструвати рівень фахової підготовки магістранта до професійної або наукової діяльності, який відображає:

- рівень оволодіння теоретичними знаннями з професійно орієнтованих і спеціальних дисциплін;
- вміння узагальнювати, аналізувати наукові джерела та статистичні дані, формулювати наукові висновки і обґрунтовувати конкретні пропозиції;
- вміння працювати з нормативно-правовими актами;
- здатність використовувати сучасні методи дослідження та інформаційні технології;
- вміння знаходити аналоги розв'язання проблеми у вітчизняній та зарубіжній практиці, адаптувати їх до конкретного об'єкта та предмета дослідження.

1.2 Мета написання магістерської роботи

Метою виконання магістерської роботи є осмислення проблеми, об'єкта та предмета наукового дослідження; оволодіння методами досліджень; застосування теоретичних знань і практичних навичок для вирішення конкретних завдань щодо аналізу соціально-економічних процесів на макро-, мезо- чи мікрорівні, обґрунтуванню рекомендацій практичного характеру, розробки консультативних проєктів розвитку певних процесів економічної діяльності, заходів з підвищення ефективності управління та організації економічної діяльності суб'єктів господарювання, відповідно до узагальненого об'єкта дослідження магістра.

Працюючи над магістерською роботою, здобувач вищої освіти має засвоїти навички правильної постановки проблеми та обґрунтування її актуальності, формулювання мети і завдань, побудови логічного плану й оптимальної структури дослідження, роботи з джерелами інформації, аналізу та

оцінки різних аспектів об'єкту дослідження, обґрунтування власних узагальнень, висновків і пропозицій.

1.3 Вимоги до змісту магістерської роботи

Одною з основних вимог, що ставляться до магістерської роботи є те, що вона повинна виконуватись на базі законодавчо-правової, нормативно-планової, обліково-звітної та позасистемної інформації та містити рішення конкретних виробничих, соціально-економічних, організаційно-управлінських задач, що стоять перед ними. Це дає можливість засвоїти наукову методика збору та аналізу вихідних даних, глибше вивчити ефективність функціонування суб'єктів господарювання та методи вирішення поставлених завдань, а також реально оцінити економічну ефективність пропонованих заходів та пропозицій.

Друга важлива вимога стосується вибору теми та обсягу досліджень. Тема магістерської роботи повинна максимально відповідати профілю магістранта, носити комплексний характер та передбачувати вирішення всіх питань, що стосуються об'єкта дослідження. З цією метою теми магістерських робіт закріплюються за магістрантами за їх вибором, враховуючи характер виконуваної науково-дослідницької роботи (для стаціонарної форми навчання), а також профіль та характер діяльності слухача (для заочної форми навчання).

Під час виконання магістерської роботи слід дотримуватись таких вимог:

- чіткість побудови та викладу матеріалу;
- логічна послідовність;
- переконливість і достатність аргументації;
- лаконічність і точність визначень та формулювань;
- конкретність результатів дослідження;
- адекватні засоби опрацювання даних (математична статистика, якісний аналіз);
- наявність таблиць результатів дослідження;
- обґрунтованість висновків та рекомендацій.

2 ТЕМАТИКА МАГІСТЕРСЬКИХ РОБІТ

2.1 Тематика магістерських робіт для самостійного вибору

Тематика магістерських робіт не є постійною і підлягає перегляду та уточненню. Таке уточнення полягає в перегляді тематики та виключенню із її складу тих тем, що втратили актуальність, а також включення нових тем, що визначаються особливостями економічної та соціальної політики держави на певному етапі або висуваються практикою підприємств та бізнес-структур.

При розробці тематики кафедра враховує також проблеми, які досліджуються викладачами кафедри, науковими керівниками робіт, проблеми, над якими працює університет, а також, які виникають на рівні підприємств або органів управління в окремих галузях чи регіонах.

Основні напрями рекомендованої тематики магістерських робіт пов'язані із виявленням та мобілізацією внутрішніх резервів підвищення ефективності функціонування суб'єктів господарювання, соціально-економічних систем, удосконаленням організації управління, систем обліку, звітності та аналізу діяльності досліджуваних структур. Пропоновані теми виконуються індивідуально кожним слухачем магістратури.

На основі досвіду підготовки магістрів з економіки в Івано-Франківському національному технічному університеті нафти і газу можна рекомендувати такі теми магістерських робіт:

1. Розробка економічних важелів енергозаощадження для промислових підприємств (галузі, регіону).
2. Розробка стратегії розвитку підприємства (галузі, регіону).
3. Реструктуризація підприємств та розробка програми їх фінансового оздоровлення.
4. Аналіз та оцінка ефективності інвестиційної політики суб'єктів господарювання (галузі, регіону).
5. Формування програми соціально-економічного розвитку підприємств (галузі, регіону).

6. Ефективність використання трудового потенціалу підприємств (галузі, регіону).
7. Шляхи поліпшення використання матеріальних ресурсів в галузі.
8. Розробка стратегії зовнішньо-економічних відносин підприємств галузі (регіону).
9. Удосконалення системи кредитування суб'єктів підприємницької діяльності банківськими установами.
10. Формування та реалізація програм розвитку малого і середнього підприємництва на місцевому рівні.
11. Впровадження заходів підтримки малого і середнього бізнесу в місті (регіоні, країні)
12. Тенденції й особливості розвитку малого і середнього підприємництва міста (ОТГ, регіону, країни)
13. Вклад малого та середнього бізнесу у забезпечення сталого розвитку та пожвавлення зеленої економіки
14. Галузева структура економік місцевого рівня внаслідок релокації бізнес-структур
15. Пріоритетні напрями соціально-економічного розвитку регіону за рахунок використання конкурентних переваг місцевості
16. Шляхи удосконалення стратегії розвитку господарюючих суб'єктів галузі.
17. Розробка і впровадження інвестиційних проєктів суб'єктами підприємництва
18. Розробка програми ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів підприємствами галузі.
19. Діагностика функціональних стратегій підприємств.
20. Економіко-екологічна оцінка підприємницької діяльності.
21. Дослідження соціальних аспектів підприємницької діяльності.
22. Розробка комплексної програми ресурсозбереження на підприємстві.

23. Дослідження впливу техніко-економічних і організаційних інновацій на кінцеві результати діяльності підприємства.
24. Шляхи і резерви підвищення якості та конкурентоспроможності продукції підприємств галузі.
25. Розробка заходів підвищення інноваційної-інвестиційної діяльності підприємств галузі.
26. Економічна оцінка і прогнозування ефективності інвестицій із застосуванням теорії реальних опціонів.
27. Економічна безпека підприємств та визначення шляхів запобігання внутрішнім і зовнішнім загрозам.
28. Формування та розвиток економічного потенціалу підприємств.
29. Реінжиніринг як інноваційна форма розвитку підприємств.
30. Обґрунтування доцільності використання аутсорсингу як інструменту підвищення конкурентоспроможності підприємств.
31. Ефективність логістичної системи забезпечення підприємств ресурсами.
32. Ефективність використання об'єктів інтелектуальної власності на підприємствах.
33. Шляхи удосконалення трансфертного ціноутворення на підприємствах.
34. Шляхи підвищення економічної ефективності функціонування підприємств галузі.
35. Формування стратегії інноваційного розвитку підприємств галузі (регіону).
36. Організаційно-економічний механізм ефективного використання виробничого (енергетичного, технічного або ін.) потенціалу підприємства.
37. Диверсифікація діяльності підприємства як стратегічний механізм забезпечення його конкурентоспроможності.

38. Обґрунтування напрямів інвестування у розвиток виробничої інфраструктури підприємств.

39. Розроблення і реалізація програми організаційно-технічного розвитку соціально-економічних систем.

40. Удосконалення методики планування діяльності соціально-економічних систем.

41. Дослідження рівня інноваційного клімату в соціально-економічних системах.

42. Управління інноваційним розвитком соціально-економічних систем.

43. Впровадження новітніх організаційних форм інноваційної діяльності в економіці.

44. Удосконалення методики оцінювання експортного потенціалу соціально-економічних

45. Удосконалення методики оцінювання конкурентоспроможності соціально-економічних систем (підприємство, галузь, регіон).

46. Розроблення заходів з підвищення рівня конкурентоспроможності соціально-економічних систем (підприємство, галузь, регіон).

47. Управління місцевим економічним розвитком (формування та розвиток економічного потенціалу регіону).

48. Розробка стратегії формування зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання.

49. Організаційно-економічні важелі підвищення відповідальності підприємств за результатами господарювання.

50. Організаційно-економічний механізм забезпечення ефективності функціонування підприємств в умовах невизначеності.

51. Формування системи інформаційного забезпечення аналітичної роботи на підприємстві.

52. Розробка моделі аналізу та моніторингу профілю розвитку міста.

53. Мотивація енергозаощадження у промисловості.

54. Аналіз систем мотивації персоналу підприємств галузі
55. Шляхи удосконалення програми підтримки малого підприємництва у сфері «зеленої економіки».
56. Ефективність відтворення та використання трудового потенціалу підприємств (галузі)
57. Структура, стан та особливості розвитку підприємництва на регіональному ринку.
58. Дослідження еколого-економічного стану регіону та шляхи підвищення стану навколишнього середовища (адміністративної області).
59. Формування та дослідження економічного механізму розвитку екологічного підприємництва.
60. Контролінг логістичних ризиків постачання продукції комерційного підприємства
61. Оптимізація розподілу виробничих ресурсів підприємства
62. Оптимізація управління запасами на підприємстві
63. Оптимізація транспортних перевезень на виробничому підприємстві
64. Оцінка та прогнозування фінансового стану підприємств
65. Удосконалення організації та управління матеріальними запасами підприємств галузі (регіону).
66. Ефективність використання енергетичних ресурсів підприємств галузі (регіону) та обґрунтування шляхів її підвищення.
67. Удосконалення напрямів раціонального використання матеріальних ресурсів на підприємствах галузі (регіону)..
68. Удосконалення нормування праці на підприємствах галузі (регіону).
69. Обґрунтування системи фінансування інвестиційного проекту на підприємствах галузі (регіону)..
70. Обґрунтування стратегії ціноутворення на підприємствах галузі (регіону).

71. Удосконалення шляхів підвищення прибутковості діяльності підприємств галузі (регіону).

72. Удосконалення управління персоналом підприємств галузі (регіону).

73. Удосконалення ефективності бізнес-планування на підприємствах галузі (регіону).

74. Ефективність використання людського капіталу підприємств і розробка напрямів його стимулювання.

75. Оцінювання цінової політики підприємств та обґрунтування напрямів її удосконалення.

76. Конкурентоспроможність продукції підприємств галузі (регіону) та розроблення шляхів її підвищення.

77. Шляхи підвищення доходів підприємств галузі (регіону)..

78. Дослідження соціальної відповідальності підприємств галузі (регіону) та обґрунтування напрямів підвищення її ефективності.

79. Виробничий потенціал підприємства та резерви підвищення ефективності його використання.

80. Дослідження виробничої діяльності підприємств галузі (регіону) та обґрунтування напрямів підвищення її ефективності.

81. Потенціал підприємств галузі (регіону) та обґрунтування заходів із покращення використання його складових.

82. Інноваційний потенціал підприємств галузі (регіону).

83. Механізм підвищення використання економічного потенціалу підприємств галузі (регіону).

84. Резерви зниження витрат виробництва на підприємствах галузі (регіону)..

85. Дослідження конкурентоспроможності підприємства в ринкових умовах та шляхи її підвищення (на прикладі...).

86. Оцінювання конкурентоспроможності продукції підприємств галузі (регіону) та обґрунтування шляхів її підвищення.

87. Обґрунтування конкурентної стратегії підприємств галузі (регіону).

88. Аналіз конкурентної позиції підприємства галузі (регіону) та обґрунтування шляхів її підвищення.

89. Ефективність функціонування підприємств галузі (регіону) та обґрунтування шляхів її підвищення.

90. Виробничі ресурси підприємств галузі та обґрунтування напрямів забезпечення їх ефективного використання.

91. Операційні витрати підприємств галузі та обґрунтування шляхів їх зниження.

92. Дослідження адміністративних витрат підприємств галузі та виявлення резервів їх зниження.

93. Обґрунтування напрямків підвищення ефективності товарної політики підприємств галузі (регіону).

94. Економічні ризики підприємств галузі (регіону) та обґрунтування шляхів їх зменшення.

95. Обґрунтування напрямків підвищення ефективності матеріально-технічного забезпечення підприємств галузі (регіону).

96. Забезпеченість оборотними активами підприємств галузі та обґрунтування напрямів підвищення ефективності їх використання.

97. Дослідження процесів освітньої міграції студентської молоді

98. Дослідження причин виникнення та шляхи подолання трудової міграції в Україні

99. Стан та особливості розвитку регіонального ринку праці

100. Розвиток трудового потенціалу в умовах посилення значення знань.

101. Дослідження соціальних ризиків населення на фоні нових умов організації праці

102. Аналіз та оцінка стану безробіття в регіоні

103. Економічне обґрунтування напрямів підвищення ефективності виробничої діяльності підприємств галузі (регіону).

104. Підвищення ефективності діяльності підприємства за рахунок (ремонтного, енергетичного, транспортного або матеріально-технічного) обслуговування виробництва

105. Пошук резервів зниження витрат на підприємствах галузі (регіону) з метою забезпечення конкурентоспроможності продукції

106. Впровадження інноваційних бізнес-процесів у виробництво.

107. Економічне управління (забезпечувальними, основними, допоміжними, обслуговуючими, управлінськими) бізнес-процесами підприємств.

108. Економічна ефективність бізнес-процесів і проблеми її оцінювання.

109. Удосконалення системи економічного управління підприємствами.

110. Удосконалення бюджетування бізнес-процесів підприємств.

111. Оцінювання ефективності використання робочого капіталу підприємствами галузі.

112. Економічне управління інноваційним розвитком підприємств.

113. Удосконалення економічних методів управління підприємством (бізнес-процесами).

114. Оцінювання доцільності впровадження процесного підходу до управління підприємствами.

2.2 Комплексна тематика

Тема: Дослідження організаційно-економічного механізму ефективного використання ресурсного потенціалу промислового виробництва (району).

1 За рахунок поліпшення використання трудового потенціалу.

2 За рахунок поліпшення використання матеріальних ресурсів.

3 За рахунок впровадження програми енергозбереження.

4 За рахунок поліпшення використання нематеріальних активів.

5 За рахунок поліпшення логістичної системи забезпечення.

6 За рахунок поліпшення використання технічного потенціалу.

7 За рахунок поліпшення використання виробничого потенціалу.

8 За рахунок диверсифікації діяльності підприємства.

Тема: Розробка програми енергозаощадження для промислових підприємств (галузі, регіону).

1 За рахунок економічних важелів

2 За рахунок виведення з експлуатації енергомістких, низькорентабельних виробництв

3 За рахунок удосконалення економічного механізму використання поновлювальних джерел енергії

4 За рахунок зниження матеріаломісткості продукції

Тема: Дослідження підвищення конкурентоспроможності підприємств галузі (регіону)

1 За рахунок підвищення якості промислової продукції

2 За рахунок удосконалення механізму ціноутворення

3 За рахунок використання аутсорсингу

4 За рахунок розвитку експортного потенціалу

5 За рахунок диверсифікації діяльності підприємства

Тема: Шляхи підвищення ефективності розвитку соціально-економічних систем

1 За рахунок розроблення і реалізації програми організаційно-технічного розвитку

2 За рахунок вдосконалення методики планування їх діяльності

3 За рахунок поліпшення інноваційного клімату

4 За рахунок удосконалення управління інноваційним розвитком

- 5 За рахунок зростання експортного потенціалу
- 6 За рахунок підвищення рівня конкурентоспроможності

Тема: Удосконалення взаємовідносин складових соціально-економічних систем

- 1 Суб'єктів господарювання та служб зайнятості.
- 2 Суб'єктів господарювання з банківськими установами.
- 3 Суб'єктів господарювання з регіональним контрольно-ревізійним управлінням.

Пропонована комплексна тематика може бути використана при комплексному обстеженні та аналізі діяльності підприємства, адміністративного району, населеного пункту. При цьому конкретний перелік підтем може бути розширений залежно від поставленого завдання.

Зміст кожної підтеми формується згідно із загальними вимогами щодо структури магістерської роботи, або наведеної структури з конкретних тем.

Для забезпечення єдиного підходу до розробки комплексної теми магістерської роботи та досягнення загальної мети керівництво комплексною темою доцільно доручати одному керівнику, який повинен узгодити загальну мету такої розробки з керівництвом баз практики та чітко сформулювати цілі кожної підтеми.

При оцінках результативності окремих підтем та теми загалом магістрант повинен врахувати свою частку в досягненні загальної мети та обґрунтувати основні напрями удосконалення об'єкта і предмета дослідження відповідно до обраної теми.

Захист комплексних тем доцільно проводити з один день за участю представників підприємства, представників органів місцевого самоврядування, статистичного управління, служб зайнятості або організувати виїзні засідання ЕК безпосередньо на підприємстві, організації (районі).

2.3 Вибір теми та бази практики

Вибір теми є початковим етапом, першим кроком праці над випускною магістерською роботою.

Темою магістерської роботи є конкретна наукова проблема, обґрунтованість вибору якої та її актуальність мають бути висвітлені в самій роботі. Тема має відповідати загальному стану розвитку економічної науки мати теоретичне та прикладне значення.

За наведеними напрямами профілюючі кафедри формують конкретні теми магістерських робіт з визначенням реальних цілей, предметів та об'єктів досліджень. При цьому тематика повинна узгоджуватись із зацікавленими господарськими структурами, органами державної влади за місцем майбутнього стажування чи працевлаштування магістранта.

Магістрантам надається право, самостійного вибору теми своєї випускної роботи. Вони можуть також запропонувати іншу тему, детально обґрунтувавши її актуальність та доцільність розробки. Доцільність розробки теми може бути підтверджена керівниками підрозділу, де вони працюють, за умови, що вона має теоретичне та практичне значення для конкретної галузі чи регіону. Це зокрема стосується магістрантів, що навчаються без відриву від виробництва.

Вибираючи тему випускної роботи магістрант повинен враховувати свої навчальні та науково-дослідні інтереси. У кожному випадку вибір теми, її зміна та структура повинні узгоджуватись з науковими керівниками та завідувачем кафедри. Допускається повторення окремих найактуальніших тем, але за умови, що бази дослідження є різними.

Вибрана тема закріплюється за магістрантом на підставі його особистої письмової заяви на ім'я завідувача кафедри (Додаток А).

Подана студентом заява розглядається завідувачем кафедри. У випадку відсутності перешкод для затвердження теми, завідувач формулює на заяві свої пропозиції. У випадку, якщо тема магістерської роботи не може бути затверджена, завідувач кафедри вказує свої зауваження та пропозиції та повертає заяву студентові.

Зміна теми дозволяється лише за письмовим поданням наукового керівника та обов'язково погоджується із завідувачем кафедри.

Теми магістерських робіт, запропоновані кафедрами, що здійснюють магістерську підготовку, та кандидатури

наукових керівників ухвалюють рішенням кафедри протягом листопада-грудня першого навчального року за другим (магістерським) рівнем. Після успішного завершення здобувачем вищої освіти дослідницької практики протягом наступних десяти днів наказом ректора затверджують: остаточну редакцію теми магістерської роботи, наукових керівників, кандидатури рецензентів та нормоконтролерів.

Наукові керівники випускних робіт з числа професорсько-викладацького складу навчального закладу, які мають вчені ступені доктора чи кандидата наук, а в разі необхідності із числа науковців та висококваліфікованих спеціалістів інших установ чи організацій.

Базою магістерської роботи можуть бути підприємства різних галузей промисловості та будівництва, науково-дослідницькі та проектні організації, органи місцевої виконавчої влади, органи статистичного управління, служби зайнятості, та інші організації з якими університет пов'язаний господарськими договорами і які є місцями проходження виробничих та переддипломної практик для студентів стаціонарної форми навчання, а також підприємства і організації, в яких працюють студенти, що навчаються без відриву від виробництва. Варто, однак, зазначити, що такий поділ є певною мірою умовним. Так, наприклад, студенти стаціонарної форми навчання, що направлені підприємствами згідно трьохсторонньої угоди, розробляють переважно магістерські роботи на матеріалах цих підприємств, і навпаки, студенти заочної форми навчання з різних причин можуть розробляти магістерські роботи на підприємствах, які є постійними базами практик університету та непов'язані з постійною роботою студентів, що навчаються без відриву від виробництва.

Як зазначалось вище, щорічне коригування, уточнення та узгодження тем магістерських робіт з постійними базами переддипломної практики є обов'язковим. Для цього кафедра в особі відповідального працівника за цю ділянку роботи перед початком переддипломної практики разом з керівним працівником підприємства (головним економістом, начальником планово-економічного відділу) уточнюють формулювання тем та конкретні виробничо-управлінські структури. За другим варіантом підприємство - база практики - заздалегідь направляє на кафедру заявку, в якій формулює

найактуальніші для підприємства теми. Погоджений перелік тем з візами представника університету та підприємства направляється на кафедру.

Відпрацювання тематики особливо актуальних тем, що пропонуються підприємствами, передбачає визначення обсягу роботи для кожної теми та розподіл цього обсягу між магістрантами.

У окремих випадках, коли запропоновані підприємствами теми, виявляться досить складними, кафедра має право розділити таку тему на ряд менших тем, які сумарно вирішують поставлену проблему. Це пов'язано з тим, що належне з практичної точки зору розв'язання завдань, які висуваються підприємствами, часто пов'язані з таким обсягом робіт, котрий не може бути виконаним одним магістрантом у відведені для цього строки. Крім того, деякі теми, за своїм характером вимагають колективного комплексного виконання.

У зв'язку з цим, в практиці виконання магістерських робіт, можуть зустрічатися комплексні теми (див. п.2.2), які розробляються колективно групою студентів під керівництвом одного викладача. При розробці тематики такого роду виникає потреба додаткового розподілу роботи, який давав би змогу оцінити індивідуальний внесок кожного студента у вирішення загальної проблеми. Таким чином, відмінною особливістю такої форми роботи є спільність загального завдання та вихідних матеріалів, спільне розроблення основних розділів магістерської роботи, які є базою для вирішення часткових питань, та самостійне індивідуальне вирішення часткових завдань, які складають в комплексі вирішення загального завдання. Вирішення питання про кількість учасників групової розробки теми магістерської роботи проводиться керівником теми на основі загальних вимог до такої роботи.

Остаточо відпрацьована тематика розмножується та доводиться до магістрантів заздалегідь, до їх від'їзду на першу переддипломну практику.

Згідно із встановленим порядком, студент подає особисто заяву завідувачу кафедри з проханням закріпити за ним виконання певної теми магістерської роботи. Ця заява є водночас і основою для призначення керівника магістерської роботи та відповідних консультантів.

Правом першості при виборі конкретної теми на даному підприємстві користується студент, який працює на даному

підприємстві, або, який направлений на навчання даним підприємством, або, якого дане підприємство приймає на роботу. Наведені випадки підтверджуються належним документом.

При затвердженні теми кафедра керується такими двома принципами: а) близькі за змістом теми однієї бази практики двічі в даному навчальному році не повторюється; б) однакові теми два роки підряд на підприємстві, галузі, районі не повторюються. Однакові теми можуть повторитись декілька разів, але не більше 2-3. Розподіл та затвердження тем магістерських робіт проводиться за єдиною схемою незалежно від форми навчання.

Розподіляючи та затверджуючи теми магістерських робіт дуже важливо враховувати "стаж" магістранта в обраній сфері діяльності, його "заділ" в цій роботі у формі виконуваних раніше курсових роботах та проектах, роботу в наукових гуртках, участь в різних конференціях, зборах з науковими повідомленнями, написання наукових статей тощо.

У окремих випадках вибрати тему магістерської роботи допоможуть такі прийоми:

- перегляд тематики виконаних та захищених магістерських робіт, враховуючи особливості періоду та конкретних умов майбутнього дослідження;
- ознайомлення з результатами досліджень в суміжних галузях та підприємствах;
- оцінка стану розробки методів, принципів та прийомів роботи в конкретних галузях економіки, враховуючи можливість використання запропонованих вже методів для дослідження обраної теми.

При виборі теми магістерської роботи доцільно брати завдання і тему порівняно вузького плану з тим, щоб можна було глибоко її проробити. Якщо студент не може самостійно обрати тему роботи, він має право звернутись за консультацією до своїх викладачів.

Вибираючи тему магістерської роботи студент повинен виходити із конкретної мети, яка повинна передбачувати розробку програм, шляхів, напрямів удосконалення об'єкта та предмета дослідження та підвищення ефективності функціонування соціально-економічних систем.

При виборі теми магістерської роботи студент повинен пам'ятати, що кількість місць на переддипломну практику на

одній базі практики є досить обмеженою та переважно не перевищує 4-5, що значно обмежує можливості вибору теми. Якщо студент не зміг своєчасно визначитись з темою магістерської роботи, то кафедра має право самостійно закріпити певну тему за таким студентом, виділивши і базу переддипломної практики.

Одною з основних вимог при виборі бази переддипломної практики є рівномірне розміщення студентів у відповідних структурах, що є постійними базами практики.

При виборі теми магістерської роботи студент може запропонувати свій варіант і теми, і бази переддипломної практики. Таке побажання може бути враховане за умови, що студент пред'явить відповідного листа з такого підприємства, в якому вказано, що підприємство згідне прийняти студента на практику, пропонує тему магістерської роботи та гарантує надання матеріалів, потрібних для її виконання. Такий лист повинен бути підписаним керівником підприємства.

Керівниками магістерських робіт є викладачі випускових кафедр, у яких керування магістерськими роботами включено до навчального навантаження. Студент має право внести свої побажання щодо кандидатури наукового керівника. Кінцеве рішення приймається завідувачем кафедри за згодою викладача і у відповідності із плановою кількістю магістерських робіт у даного викладача.

Науковий керівник надає допомогу студентам на всіх етапах підготовки магістерської роботи: допомагає їм у формулюванні теми, розробці її концепції і структури, дає рекомендації з підбору необхідної літератури, контролює хід виконання магістерської роботи, готує письмовий відзив на роботу.

Після затвердження теми та керівника магістерської роботи студент повинен до від'їзду на першу переддипломну практику обов'язково зустрітись із керівником своєї роботи, уточнити перший варіант плану роботи та отримати завдання на дипломне проектування. Завізований керівником план магістерської роботи є основою для отримання програми та щоденника переддипломної практики.

2.4. Загальні правила та вимоги до апробації результатів дослідження

Отримані результати магістерської роботи обов'язково повинні бути представлені на студентських, міжнародних, всеукраїнських науково-практичних конференціях, круглих столах тощо.

Матеріали конференцій можуть бути опубліковані у формі тез. Обсяг тез визначають видавці та організатори конференцій. Тези – короткий, стислий і лаконічний опис того, про що йдеться у доповіді; насамперед відображають те, що дослідив та виявив автор. Тези також містять ключові слова.

Результати наукових досліджень можуть бути також опубліковані у збірниках наукових праць, наукових і науково-практичних журналах. Періодичні видання здебільшого публікують для авторів свої вимоги до структури й особливостей оформлення статей. Проте є загальні вимоги, які визначають структуру публікації.

Структура статті, загалом, аналогічна структурі магістерської роботи. План-схема статті, яка містить результати емпіричних досліджень, обсягом 7-10 машинописних сторінок, складається із вступу, короткого огляду останніх досліджень, постановки цілей та завдань статті, викладу основної частини, підсумків (завершення) та списку використаних джерел.

У *вступі* порушується проблема та коротко висвітлюється її актуальність (6-10 рядків). В *огляді досліджень* цієї проблеми (близько 1/3 сторінки) розглядається, здебільшого, останні дані літератури, увага зосереджується на недосліджених або ж суперечливих аспектах. Формулюючи *мету* статті, зазначають, що саме досліджується і з якою метою (*постановка завдання*) (5-10 рядків). *Основний виклад* матеріалу (5-6 сторінок) — опис методики дослідження, отриманих результатів та їхній аналіз. Аналітичність основної частини зростає завдяки поданню інформації у формі таблиць, графіків і діаграм. На *завершенні* наводяться висновки, можуть бути коротко зазначені перспективи подальших досліджень цієї проблеми. У *списку використаних джерел* подають лише ті, на які є посилання у статті. Список оформляють в алфавітному порядку або порядку подання в тексті.

Дещо іншу структуру мають статті, присвячені *огляду літератури* з певної проблеми. Структура оглядової статті

складається із вступу, основної частини, висновків та списку використаних джерел.

У *вступі* висвітлюється актуальність досліджуваної проблеми, її соціально-економічне та наукове значення. *Основна частина* охоплює огляд літератури, де у формі полеміки розглядаються різні погляди на цю проблему та дискутуються результати досліджень, відомі з літератури. *Закінчення* статті у формі висновків формулює головні проблемні питання досліджуваної теми та можливі напрями і методи її вивчення. *Список джерел статті* оформляють аналогічно списку літератури до магістерської роботи.

Зазвичай, наукова стаття містить також резюме. Резюме – короткий (400–600 знаків комп'ютерного набору), лаконічний виклад суті того, що розглянуто в статті. Наприкінці резюме подають ключові слова (здебільшого, три – п'ять слів), які відображають основні поняття, розглянуті у статті.

Організатори видання зазначають вимоги до публікацій та супровідної документації. Супровідна документація (для магістрантських робіт) може стосуватися рекомендації наукового керівника та/або рекомендації кафедри опублікувати статтю чи тези. Треба чітко дотримуватися вимог оформлення публікацій і супровідної документації та визначених термінів подання матеріалів для публікування.

Ці вимоги щодо структури наукової праці є єдиними для всіх наукових публікацій. Дотримання вимог є обов'язковою умовою для опублікування наукових праць та статей.

Загалом, у статті можна виокремити три структурні частини: титульна частина, основна частина, додатки.

Титульна частина включає: назву статті, ім'я та прізвище автора, установу, в якій працює автор, контактні адреси: поштову та електронну, резюме (Abstract). Якщо робота виконана згідно програми дослідницького гранту, обов'язково вказують назву та номер гранту та/або інформацію про спонсорів.

Резюме містить стисло (100-200 слів) інформацію про зміст статті: проблему, вивченню якої присвячена публікація, застосовані методи дослідження і отриманий результат.

Основна частина складається із наступних секцій: вступ (Introduction), метод (Method), результати (Results), дискусія

(Discussion), підсумки (Conclusion), список використаних джерел (References).

3 ОРГАНІЗАЦІЯ ВИКОНАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Магістерську роботу виконують згідно виданого завдання з календарним планом (планом – графіком) складеним за погодженням із науковим керівником та затвердженим завідувачем кафедри. Бланк календарного плану повинен відповідати формі, наведеній у **додатку Б**, та містити підписи студента, наукового керівника та завідувача кафедри. План – графік виконання магістерської роботи повинен бути представлений студентом до початку проходження **першої переддипломної практики**.

Перший розділ магістерської роботи повинен бути виконаний студентом та представлений науковому керівнику для перевірки до початку проходження **другої переддипломної практики**.

Другий та третій розділи магістерської роботи виконуються студентом у терміни зазначені у затвердженому календарному плані виконання роботи.

Магістерська робота повинна відповідати певним загальним вимогам щодо викладення матеріалу:

- формулювання назви теми, розділів та підрозділів повинні бути чітким, лаконічними і в той же час найбільш повно відображати сутність та зміст питань, що розглядаються;

- матеріал роботи необхідно викладати грамотно, доступним науковим стилем, він не повинен містити повторів та не бути перевантаженим цитатами;

- не допускається просте переписування матеріалів із літературних джерел, їх цитування без посилання;

- в тексті не повинно бути виразів типу: "я вважаю", "мені здається", "у нас прийнято", замість них рекомендуються вирази: "на думку автора", "вважається доцільним", "як свідчить проведений аналіз".

Процес виконання магістерської роботи можна умовно поділити на чотири етапи, що відрізняються за змістом та характером їх виконання.

На першому етапі відбирається матеріал для визначених структурних елементів роботи, проводиться його аналіз, здійснюються розрахунки показників та уточнюється остаточно структура роботи.

На другому етапі розробляється перша редакція (варіант) висновків та пропозицій, що впливають із основного змісту роботи. Орієнтовно оцінюються можливості їх запровадження у практику діяльності досліджуваних підприємств, установ чи організацій, визначається їх ефективність.

На наступному етапі додатково збирається необхідний матеріал, уточнюються окремі положення роботи і остаточно формуються висновки та пропозиції.

На останньому етапі здійснюється перевірка посилань на літературні джерела в тексті, остаточно оформлення списку використаної літератури та додатків, оформляється потрібний ілюстративний матеріал.

Текст роботи повинен бути гранично стислим і разом з тим відображати результати проведеного аналізу офіційних, літературних та практичних матеріалів, обґрунтовувати реальність прийнятих рішень. Він повинен бути наповнений відповідними аналітичними таблицями, схемами, графіками, діаграмами. Весь ілюстративний матеріал повинен мати порядковий номер і назву. Нумерація здійснюється в хронологічному порядку за розділами (главами) роботи, а самі матеріали (таблиці, рисунки тощо) розміщуються на наступній сторінці після першого посилання на них у тексті. У роботі не дозволяється розміщувати типові форми звітності суб'єктів господарювання.

Магістерська робота повинна показати наскільки магістрант вивчив літературу з даного питання, використав офіційні нормативні та літературні дані і виробничі матеріали, наскільки він володіє методами економічного аналізу, вміє самостійно робити висновки і узагальнення.

Обов'язки керівника магістерської роботи

Керівник магістерської роботи виконує такі функції:

- формує разом із студентом-магістром завдання на підготовку магістерської роботи;
- протягом всього періоду навчання на основі аналізу підготовлених здобувачем вищої освіти матеріалів контролює графік виконання магістерської роботи, про що звітує на засіданні кафедри;

– рекомендує студентові-магістру необхідну нормативну, навчальну, довідкову літературу та інші джерела для самостійного опрацювання і виконання магістерської роботи;

– надає консультативну допомогу студентові-магістру під час виконання ним роботи згідно з графіком самостійної роботи;

– аналізує та контролює організацію самостійної роботи студента-магістра;

– залучає здобувачів вищої освіти магістратури до наукової роботи;

– допомагає здобувачеві вищої освіти готувати результати наукових досліджень до опублікування у фахових виданнях, науково-технічних збірниках, матеріалах наукових та науково-технічних конференцій, симпозіумів, круглих столів та ін.;

– рекомендує бази практики та забезпечує відповідну якість її проходження;

– інформує здобувача вищої освіти про відповідальність за випадки виявлення академічного плагіату у магістерській роботі;

– бере участь у засіданні кафедри під час попереднього захисту магістерської роботи та може бути присутнім на засіданні екзаменаційної комісії (ЕК) з атестації студентів-магістрів.

Керівник магістерської роботи несе особисту відповідальність за повноту і якість виконання зазначених вище функцій.

Студент-магістрант має право [7, с.116-118]:

- обирати тему магістерської роботи з числа запропонованих випусковою кафедрою або пропонувати власну тему з обґрунтуванням доцільності її розробки і можливості виконання. У разі необхідності може ініціювати питання щодо зміни теми МР у встановлені терміни. У всіх випадках він звертається з відповідною заявою на ім'я завідувача випускової кафедри (**див додаток А**);

- користуватися під час виконання та захисту магістерської роботи комп'ютерними та іншими технічними засобами університету у відведений для цього час;

- отримувати консультації керівника та консультантів роботи;

- самостійно вибирати варіанти рішення завдань магістерської роботи;

- ознайомитися зі змістом відгуку керівника та рецензії на МР, готувати (у разі необхідності) аргументовані відповіді на їх зауваження до захисту магістерської роботи перед ЕК.

Обов'язки студента-магістранта

Студент-магістрант повинен:

- своєчасно обрати і узгодити з керівником тему;

- самостійно виконувати магістерську роботу з опорою на матеріали виробничої та переддипломних практик, результати попередніх досліджень і відповідне методичне та інформаційне забезпечення;

- систематично доповідати керівнику про хід виконання магістерської роботи та оперативно виконувати його методичні вказівки;

- своєчасно подати розділи магістерської роботи на перевірку керівнику та відповідним консультантам;

- підготувати відповіді на зауваження керівника роботи, консультантів розділів та рецензента;

- захистити роботу на засіданні ЕК, дотримуючись регламенту.

Основна відповідальність за виконання плану підготовки роботи покладається безпосередньо на студента-магістранта.

Процедура проведення перевірки на плагіат та оригінальність кваліфікаційних робіт студентів і слухачів ЗВО

Текст остаточного варіанту кваліфікаційної роботи, разом із заявою, здобувачем вищої освіти подається на кафедру вповноваженій особі не пізніше ніж за 8 робочих днів до дати захисту.

Перевірку роботи на плагіат та її оригінальність протягом трьох робочих днів після завантаження роботи до Системи здійснює вповноважена особа.

За результатами проведеної перевірки вповноважена особа генерує звіт подібності. Роздрукована частина звіту подібності (перша сторінка), яка засвідчує відсоток збігів/ідентичності/схожості, завірена підписом відповідальної особи за перевірку кваліфікаційної роботи на плагіат, додається до атестаційної роботи. Здобувач вищої освіти може отримати повну копію звіту подібності на кафедрі за письмовим запитом.

Звіт подібності передається керівнику роботи для аналізу та прийняття експертного рішення. У випадку, якщо відсоток збігів перевищує 20%, для прийняття експертного рішення додатково залучається гарант ОП та завідувач випускової кафедри. Експертний висновок додається до відгуку керівника роботи.

Якщо робота допускається до захисту, то процес здійснення заходів з перевірки на академічний плагіат вважається завершеним.

Якщо робота не допускається до захисту, що підтверджено у висновку експертної комісії, до здобувача вищої освіти застосовуються заходи академічної відповідальності аж до перенесення дати захисту на наступний рік або відмови у захисті кваліфікаційної роботи та зміни теми кваліфікаційної роботи про що вказується у висновку про допуск роботи до захисту.

Студент, який не погоджується із фактом встановлення плагіату, має право впродовж двох робочих днів звернутися з відповідною заявою до директора відповідного інституту, з метою проведення додаткової експертної перевірки. Заява має містити коротке письмове пояснення суті справи, контактну інформацію, підпис заявника та дату подання. До тексту заяви долучаються електронна і паперова копія роботи. Без зазначених документів експертизи не проводять.

Протягом двох робочих днів після отримання заяви директор інституту формує апеляційну комісію для перевірки матеріалів щодо встановлення факту академічного плагіату або іншого виду порушення академічної доброчесності (до складу апеляційну комісію включають студентів (50% складу групи) – представників студентської ради з академічної доброчесності та інших органів студентського самоврядування). Термін перевірки становить не більше 3-х робочих днів з моменту одержання доручення.

За результатами засідання апеляційна комісія формує остаточний висновок, який підписує голова апеляційної комісії, її члени та заявник (за наявності). Апеляція може бути подана тільки один раз.

Методи дослідження у магістерській роботі

Успішність виконання магістерської роботи значною мірою залежить від уміння вибрати найрезультативніші методи досліджень, бо саме вони дозволяють досягти поставленої мети.

Виходячи з того, що кожне наукове дослідження може відбуватися на двох рівнях: *емпіричному* (коли здійснюється процес накопичення фактів) і *теоретичному* (на якому здійснюється узагальнення знань), відповідно до цих рівнів загальні методи пізнання умовно поділяють на три групи [1, с.58-64].

Методи емпіричного дослідження:

Спостереження - це систематичне і цілеспрямоване сприйняття об'єкту, при якому дослідник не втручається в поведінку об'єкта, а лише фіксує його властивості.

Порівняння - це встановлення подібностей чи розбіжностей об'єктів та властивостей, що здійснюється як за допомогою органів чуття, так і з використанням спеціальних пристроїв.

Під вимірюванням розуміють визначення числового значення деякої величини за допомогою одиниць виміру шляхом порівняння її з еталоном.

Експериментом вважають вивчення об'єкту, що спирається на активний цілеспрямований вплив на нього штучно створених дослідником умов. Експеримент може проводитись з метою визначення нових якостей об'єкту (дослідницький експеримент); перевірки правильності теоретичних положень (перевіряючий експеримент); демонстрації явища (демонстраційний чи ілюстративний експеримент).

Методи теоретичного дослідження :

Ідеалізація - це вид абстрагуючої діяльності, пов'язаний з утворенням і вивченням ідеальних об'єктів, що наділяються нереальними, неіснуючими властивостями.

Формалізація - метод вивчення економічного процесу шляхом відображення його змісту і структури в знаковій формі.

Історичний і логічний підходи використовуються комплексно для дослідження історії економічного об'єкта чи

явища та виділення суті історичного процесу розвитку об'єкту чи явища. (методи, що можуть бути застосовані на емпіричному і теоретичному рівнях (абстрагування, аналіз і синтез, індукція і дедукція, моделювання).

Методи, що можуть бути застосовані на емпіричному і теоретичному рівнях:

Аналіз і синтез - комплексний метод дослідження, що базується на послідовному розчленуванні об'єкту на елементи чи властивості (аналіз) та з'єднанні окремих його частин в єдине ціле (синтез).

Індукція і дедукція спрямовує процес пізнання від окремого до загального (індукція) і від загального до конкретного (дедукція).

Під абстрагуванням розуміють відхилення несуттєвих думок, властивостей, зв'язків і відносин реальних об'єктів і, одночасно, виділення однієї з декількох сторін. Розрізняють наступні види абстрагування: ототожнювання, ізолювання, конструтивізація.

Моделювання - це процес вивчення об'єкту через пристрої (елементи моделі), що моделюють його поведінку, з перенесенням знань з моделі на оригінал. Моделювання буває фізичне, графічне, аналогове, економіко-математичне, комп'ютерне та ін.

При проведенні аналізу потрібно значну увагу приділити вивченні тих умов та чинників, що впливають на формування досліджуваних показників. Вивчення чинників, що впливають на формування будь-якого показника, слід проводити в двох аспектах: в якісному аспекті, тобто методологічному, та в кількісному аспекті для виявлення міри впливу на той чи інший показник. Оскільки чинники /фактори/ не є однорідними за своїм складом /прості та складні/, дуже важливо виявити черговість їх розгляду, проранжувати та деталізувати в методичному плані.

При виконанні магістерської роботи необхідно правильно вибрати вид аналізу досліджуваних показників. Залежно від мети дослідження використовують фінансовий, управлінський, стратегічний, маркетинговий, конкурентний аналіз та інші.

Види економічного аналізу класифікують відповідно до певних ознак, так залежно від:

- глибини дослідження та призначення результатів економічного аналізу: загальноекономічний, техніко-економічний та функціонально-вартісний аналіз;

- часу дослідження процесів і явищ: попередній, оперативний, стратегічний;

- функціонального напрямку дослідження: економічний, фінансовий, управлінський, маркетинговий, конкурентний.

Загальноекономічний аналіз дасть можливість провести загальну оцінку господарської діяльності підприємства, виявити основні тенденції та напрямки розвитку, визначити шляхи підвищення ефективності використання наявних ресурсів. Джерелами інформації для даного виду аналізу є планово-нормативна, звітна, облікова та поза облікова документація. Загальноекономічний аналіз поділяють на фінансово-економічний та статистико-економічний.

Фінансово-економічний аналіз полягає у визначенні фінансових результатів діяльності підприємства, зокрема: платоспроможності, рентабельності, фінансового стану, ефективності використання фінансових ресурсів. Аналіз проводиться на підставі річної та квартальної звітності.

Статистико-економічний аналіз дає можливість вивчити загальноекономічні явища, дати оцінку розвитку економіки, виявити тенденції її зміни.

Техніко-економічний аналіз передбачає дослідження:

- господарської діяльності всіх структурних підрозділів підприємства;

- взаємодії різних факторів техніки та економіки;

- резервів виробництва;

- заходів з раціонального використання ресурсів.

Для аналізу використовують дані оперативної та періодичної звітності.

Функціонально-вартісний аналіз (ФВА) досліджує взаємозв'язок функцій об'єкта та вартості цих функцій. Використовується з метою виявлення резервів економії витрат матеріальних, трудових і грошових ресурсів на виробництво продукції.

Перспективний аналіз використовується для обґрунтування бізнес-планів, проектів, прийняття стратегічних управлінських рішень, вивчає тенденції розвитку об'єкта дослідження, дає оцінку можливих варіантів розвитку подій.

Для проведення перспективного аналізу математичні методи прогнозування перспективного та поточного планування.

Оперативний аналіз проводять в процесі безпосередньої діяльності об'єкта дослідження з метою виявлення та координації можливих відхилень параметрів від заданих нормативних значень. Слід враховувати, що основний акцент потрібно робити на ряд факторів, які призводять до найбільших відхилень.

Стратегічний аналіз проводять з метою виявлення тенденцій, особливостей, можливих напрямків розвитку об'єкта дослідження (стратегічної бізнес одиниці, підприємства, галузі економіки, регіону) через комплексне дослідження позитивних та негативних факторів впливу зовнішнього та внутрішнього середовища. Результатом стратегічного аналізу є набір альтернативних стратегічних рішень розвитку об'єкта дослідження.

В своєму арсеналі стратегічний аналіз має цілий набір методів.

Методи стратегічного прогнозування:

- якісні (індивідуальних експертних оцінок: метод «інтерв'ю», аналітичний метод, метод написання сценарію («дерево цілей»); колективних експертних оцінок: метод «комісії», «колективної генерації ідей» («мозкового штурму»), метод «Дельфі», матричний метод;

- кількісні (екстраполяції (рухомих середніх, експоненційного згладжування, прогнозування за допомогою ліній тренду); моделювання (прийоми структурного, сіткового, матричного моделювання).

Методи порівняльного конкурентного аналізу, наприклад стратегічного бенчмаркінгу – досліджують відповідність стратегії компанії факторам успіху галузі та стратегіям конкурентів. Таке дослідження включає етапи: планування, дослідження, спостереження та збору інформації, аналізу з використанням бального методу та побудови профілю бенчмаркінгу, адаптації, вдосконалення.

Методи групування - до них можна віднести матрицю «Важливість/ Результативність» для групування факторів конкурентоспроможності; дискримінантний аналіз; кластерний аналіз.

Методи аналізу середовища бізнесу. Метод SWOT-аналізу досліджує сильні та слабкі сторони внутрішнього

середовища та загрози і можливості зовнішнього середовища та через числову формалізацію якісних складових дає можливість вибрати стратегію розвитку об'єкта дослідження; методи STEP або PEST, ETOM, QUEST для дослідження зовнішнього середовища

Методи стратегічного аналізу конкурентних позицій підприємства: матриця «Зростання галузі/ Частка ринку» (модель BCG), матрицю «Привабливість / Конкурентоспроможність» (McKinsey/GE), модель портфельного аналізу спрямованої політики (модель Shell/DPM); модель Ансоффа (модель “товар/ринок»); метод GAP-аналізу (стратегічного розриву); метод SPACE – аналізу (оцінка стратегічного становища підприємства).

Методи стратегічного аналізу життєвого циклу бізнесу з використанням моделі ADL/LC та аналізу з використанням RONA – графів.

Методи стратегічного вимірювання результатів бізнесу – крива досвіду, маржинальний аналіз, платіжна матриця, дерево рішень, збалансована система показників - BSC, система показників відповідальності - ASC, модель ділової переваги – BEM, піраміда результативності МакНейра, ABC, XYZ – аналіз, CVP – аналіз.

При виконанні деяких магістерських робіт можуть бути використані різні нетрадиційні методи аналізу, наприклад, кореляційно-регресійний аналіз і тоді питання про чинники набуває особливого значення: необхідно грамотно відібрати ті чинники, котрі будуть включені в такий аналіз. Для забезпечення правильного відбору таких чинників слід дотримуватись загальних правил.

1. Усі чинники повинні бути первинними, а не похідними від будь-чого. Якщо фактор складний, укрупнений, то його слід розкласти на складові частини (первинні фактори).

2. Фактори не повинні бути пов'язані з досліджуваною функцією (показником) функціональною залежністю.

3. Між факторами (чинниками) не повинно бути причинно-наслідкових зв'язків, вони не можуть бути взаємозумовленими. Наявність таких зв'язків може привести до неправильних висновків.

4. Усі фактори повинні бути кількісно вимірюваними і це вимірювання повинно базуватись на звітних даних суб'єкта дослідження.

Серед найбільш поширених методів аналізу варто виділити метод порівняння досягнутих результатів з плановими показниками, діючими нормативами, показниками попередніх років і т.д. Для факторного аналізу широко використовується метод елімінування в різних варіантах. Важливе місце в аналізі належить різним економіко-математичним методам кореляційно-регресійного аналізу, математичному програмуванню, статистичному моделюванню, матричним обчисленням, теорії масового обслуговування і т.д.).

Для підвищення якості кореляційно-регресійного аналізу бажано до його проведення перевіряти та оцінювати ступінь залежності результативної ознаки від усіх факторних ознак, наприклад, шляхом побудови кореляційних полів.

Оскільки методичні основи аналізу значною мірою визначають результативність і якість аналізу, саме ці аспекти магістерської роботи повинні стати предметом інтенсивних консультацій магістранта з науковим керівником роботи.

4 ЗМІСТ, СТРУКТУРА ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ОСНОВНИХ РОЗДІЛІВ

4.1 Структура магістерської роботи

Приступаючи до виконання магістерської роботи, магістрант має чітко уявляти собі її структуру та зміст. При цьому всі складові частини роботи повинні бути логічно взаємопов'язані та переконливо аргументовані.

Структура роботи включає:

- титульну сторінку;
- завдання та календарний план виконання роботи;
- зміст;
- реферат;
- перелік умовних позначень (у разі потреби)
- вступ;
- основну частину;
- висновки;

- перелік використаних джерел;
- додатки;
- бібліографічну довідку.

Титульна сторінка, завдання та календарний план виконання роботи є стандартними для усіх. Приклад їх оформлення наведений у додатку 3.

Для проведення ґрунтового наукового аналізу з теми дослідження складається **план**, який дає змогу виділити основні структурні одиниці роботи. В тексті роботи він фіксується як **зміст** роботи.

Зміст подають на початку роботи: назви та номери початкових сторінок усіх розділів і підрозділів магістерської роботи, висновків, списку літератури та додатків. Зміст зручно оформляти у вигляді таблиці з двох стовпчиків, один із яких містить назви розділів, підрозділів, а інший – нумерацію сторінок; зовнішні межі (рамки) таблиці не відображають.

Зміст магістерської роботи визначається її темою і відбивається у плані, розробленому за допомогою наукового керівника. Відповідно до передбачуваної теми магістрант самостійно або за рекомендацією керівника добирає літературні джерела (книги, брошури, статті та ін.) й відповідні нормативні документи і складає проект плану, який обговорює з керівником.

План магістерської роботи має бути складним і містити: вступну частину; три розділи, у кожному з яких має бути не менш як три параграфи; висновки; список використаних джерел та додатки. Формуючи план роботи, магістрант показує вміння визначати основне, найістотніше в проблемі, а також послідовність викладення. Перелік питань, які розглядаються, структурується за принципом від загального до конкретного. Тобто, питання теми, як вузлові складові обраної проблеми, мають бути єдиною системою, в якій кожне наступне питання розвиває і доповнює попереднє. Питання повинні бути чітко і ясно сформульовані. Назва питань не може дублювати назву випускної роботи.

Конкретний план опрацювання теми розробляється індивідуально кожним студентом відповідно до назви, але незалежно від теми можна рекомендувати таку принципову схему змісту магістерської роботи. Щоб допомогти студентам скласти календарний план роботи над певною темою нижче

наводяться конкретні рекомендації щодо структури окремих магістерських робіт.

Вступ. Конкретний зміст та обсяг вступу визначається в кожному конкретному випадку індивідуально і повинен бути максимально прив'язаний до теми роботи.

1. Теоретичні та методичні основи виконання магістерської роботи

- Економічна суть досліджуваного явища (огляд літератури).

- Нормативно-правова складова предмета дослідження

- Фактори, що впливають на ефективність функціонування предмета дослідження.

- Методика оцінки та аналізу ефективності функціонування предмета дослідження (вибір системи показників, методика їх визначення та аналізу).

2. Аналіз та оцінка сучасного стану досліджуваного предмета

- Загальна характеристика бази дослідження: економічні та географо-геологічні умови; техніко-технологічні умови; організаційні умови.

- Динаміка основних техніко-економічних показників розвитку підприємств (галузі, регіону).

- Аналіз вибраного предмету дослідження за обраною системою показників (детальний аналіз з використанням різних методів).

3. Обґрунтування напрямів удосконалення об'єкта та предмета дослідження

- Удосконалення системи управління, планування, обліку, звітності.

- Оптимізація напрямів, методів, форм діяльності суб'єктів дослідження.

- Удосконалення організаційних та виробничих структур.

- Реформування систем, відносин і т.п.

Висновки

Висновки повинні охоплювати всю роботу. Щоб полегшити їх написання доцільно при виконанні розділів робити проміжні висновки після кожного з них.

Наведена вище схема магістерської роботи є принциповою та призначена забезпечити єдиний методичний підхід до розробки будь-якої теми. Водночас окремі теми магістерських робіт мають досить виражену специфіку, зокрема це стосується другого та третього розділів роботи. Тому, будь який план повинен бути погоджений і затверджений керівником магістерської роботи.

Перелік використаних джерел. Важливим на даному етапі є вивчення та аналіз літературних джерел. Для складання бібліографії з теми наукової роботи магістрант використовує:

- наявні в бібліотеках систематичні каталоги, в яких назви творів розташовані за галузями знань;
- алфавітні каталоги, в яких карточки на книжки розташовані в алфавітному порядку прізвищ авторів;
- предметні каталоги, що містять назви творів з конкретних проблем і спеціальностей;
- різноманітні бібліографічні довідникові видання;
- інтернет-ресурси.

Для добору періодичної літератури слід звернутися до покажчиків статей, опублікованих протягом календарного року і розміщених у кінці останнього номера журналу за кожен рік видання.

У сучасних умовах значне місце у процесі пошуку даних належить мережі Internet, що надає можливість отримати актуальну інформацію для розкриття тенденцій економічного розвитку підприємств (галузей, регіону), а також ознайомитись із законодавчими і нормативними актами, що діють у даний момент часу і спрямовані на регулювання господарської діяльності. Позитивною рисою інформаційних джерел мережі Internet є також широкий доступ до зарубіжних джерел інформації.

Водночас потрібно розуміти, що Internet – ресурси не можуть слугувати, як основні джерела інформації для підготовки магістерської роботи. Головними є традиційні джерела у вигляді монографій та періодичних фахових видань.

Складений магістрантом список літератури, необхідної для вивчення при роботі над магістерською темою, погоджується з керівником. Керуючись складеним списком літературних джерел, магістрант приступає до їх вивчення.

Після попереднього ознайомлення з літературними джерелами і складанням особистої невеликої бібліографічної

картотеки з теми, слід приступати до глибшого опрацювання їх на основі повторного читання. З допомогою керівника магістрант визначає послідовність ґрунтовного вивчення літератури. При повторному читанні виділяються та усвідомлюються основні думки й положення, висунуті автором книги або статті, проводиться їх аналіз.

Результатом вивчення літератури за темою магістерської роботи повинно стати вироблення кінцевого варіанту плану, який затверджується науковим керівником.

4.2 Приклад змісту магістерських робіт для спеціальності "Економіка" ОПІ «Бізнес-економіка»

Як вже зазначалось у 4.1 зміст магістерської роботи розробляється відповідно до виданого завдання. Враховуючи єдиний підхід та загальні вимоги щодо змісту магістерських робіт, наведемо приклад формування розділів за окремою тематикою.

Тема: Дослідження ефективності діяльності нафтогазових холдингових компаній.

ВСТУП.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ХОЛДИНГОВИХ КОМПАНІЙ.

1.1. Особливості створення та діяльності холдингових компаній в Україні.

1.2. Законодавчо-правова база діяльності холдингових компаній.

1.3. Методика оцінки та аналізу ефективності діяльності холдингових компаній.

Висновки до розділу 1.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ХОЛДИНГОВИХ КОМПАНІЙ.

2.1. Загальна характеристика діяльності холдингових компаній.

2.2. Аналіз основних фінансових показників діяльності холдингових компаній.

2.3. Аналіз впливу зовнішніх і внутрішніх факторів на ефективність діяльності холдингових компаній.

2.3.1. Дослідження впливу зовнішніх факторів на ефективність виробництва.

2.3.2. Аналіз ефективності використання виробничого потенціалу.

2.3.3. Аналіз ефективності системи управління виробництвом.

2.3.4. Дослідження зміни інтегрального показника ефективності виробництва.

Висновки до розділу 2.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ТА ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ НАФТОГАЗОВИХ ХОЛДИНГОВИХ КОМПАНІЙ.

3.1. Розробка процесу управління діяльності холдингових компаній на основі інтегрального показника ефективності.

3.2. Напрями удосконалення інвестиційної політики холдингових компаній.

Висновки до розділу 3.

ВИСНОВКИ.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ НА ДЖЕРЕЛА.

ДОДАТКИ.

Тема: Аналіз та оцінка інвестиційної діяльності Дрогобицького району.

ВСТУП.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО–МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

1.1. Огляд наукових праць щодо оцінки інвестиційної діяльності у регіоні.

1.2. Законодавчо-нормативна база інвестиційної діяльності.

1.3. Оцінка факторів, що здійснюють вплив на інвестиційну діяльність .

1.4. Методика оцінки та аналізу ефективності інвестиційної діяльності .

Висновки до розділу 1.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ ДРОГОБИЦЬКОГО РАЙОНУ.

2.1. Загальна характеристика Дрогобицького району.

2.2. Аналіз інвестиційної діяльності Дрогобицького району.

2.3 Інвестиції за видами економічної діяльності.

2.4 Аналіз пріоритетних інвестиційних проектів.

Висновки до розділу 2.

РОЗДІЛ 3. НАПЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ.

3.1. Проблеми залучення інвестицій в економіку Дрогобицького району.

3.2. Шляхи вирішення проблем інвестиційної діяльності.

Висновки до розділу 3.

ВИСНОВКИ.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ НА ДЖЕРЕЛА.

ДОДАТКИ

4.3. Рекомендації до виконання розділів магістерської роботи.

4.3.1. Розробка вступу.

У вступній частині магістерської роботи потрібно обґрунтувати актуальність проблеми, що вивчається, її практичне значення, особливості постановки і розв'язання питань стосовно конкретних умов дослідження; формулюються мета й завдання, обґрунтовуються об'єкт, предмет і напрями дослідження, вказуються використані наукові методи дослідження, наукова новизна та практичне значення одержаних результатів дослідження, апробація результатів дослідження, обсяг і структура наукової роботи.

Починається написання вступу із обґрунтування *актуальності проблеми*. При цьому слід обов'язково дослідити попередні дослідження з даної проблеми з урахуванням необхідності застосування нових наукових підходів до її аналізу та узагальнення, виходячи з національних інтересів України. Актуальність складається з нової наукової інформації, узагальнення передового досвіду, вирішення нових теоретичних завдань, розкриття методів використання теорії в конкретних умовах діяльності. Далі

коротко описують, що зроблено для розв'язання проблеми, із зазначенням кола науковців які займались даною проблематикою. Після цього окреслюють недостатньою мірою вивчені її аспекти та обґрунтовують власний вибір теми дослідження.

Правильна постановка та чітке формулювання нових проблем має велике практичне значення і визначає стратегію дослідження. Магістранту необхідно показати, де проходить межа між знанням та незнанням щодо предмету дослідження, визначити проблему та показати її суть.

Актуальність таких робіт слід оцінювати з точки зору тої концептуальної установки, котрої дотримується магістрант, або того вкладу, що він вносить у розробку загальної концепції.

Особлива увага у вступі також повинна бути приділена обґрунтуванню *мети* (цілі), яка стоїть перед магістерською роботою, а також формулюванню основних *завдань теми*.

Мета і завдання дослідження визначаються на основі актуальності обраної теми та з визначенням кінцевого результату роботи. Сукупність усіх завдань має дати уявлення про те, що необхідно зробити для досягнення мети. Кожне поставлене завдання має бути розв'язано й описано в роботі у вигляді аналізу, висновків та рекомендацій.

Ключовими словами у формулюванні мети виступають дієслова *дослідити, розробити, здійснити, обґрунтувати, розкрити* і т. ін. Мету слід формулювати якомога компактніше, та таким чином, щоб у ній проглядалася головна думка наукового дослідження та кінцевий результат.

Мета роботи переважно зводиться до підвищення ефективності діяльності, удосконалення методів роботи, складання стратегічних і тактичних планів, розробки різних програм тощо.

Завдання дослідження можуть включати:

- вирішення певних теоретичних питань, які входять у загальну проблему дослідження (наприклад, виявлення сутності понять, явищ, процесів, їх подальше удосконалення, розробка ознак, рівнів функціонування, критеріїв ефективності, принципів, умов застосування тощо);

- всебічне (і експериментальне) вивчення проблеми, виявлення її типових особливостей (таке вивчення дає змогу

уточнити, перевірити дані, опубліковані у спеціальних неперіодичних і періодичних виданнях);

- обґрунтування підходів до вирішення проблеми;
- експериментальна перевірка запропонованої системи заходів, їх відповідності критеріям оптимальності;
- розробка методичних рекомендацій і пропозицій щодо використання результатів дослідження у практиці роботи відповідних установ (організацій).

Формулювання завдань слід робити дуже точно і чітко, оскільки опис їх вирішення повинен складати зміст окремих розділів чи інших частин роботи. Заголовки таких частин зароджуються саме при формулюванні завдань дослідження.

Завдання потрібно не лише правильно й чітко сформулювати, але й поставити їх у певному порядку, так, щоб перед читачем розгорталася програма дій науковця. Розробка завдань може починатися словами *розрахувати, узагальнити, з'ясувати, визначити, виявити, окреслити, вивчити проаналізувати, охарактеризувати* тощо.

Далі слід вибрати та сформулювати **предмет і об'єкт дослідження**. **Об'єкт** – уся сукупність зв'язків, відношень різних аспектів теорії та практики проблеми, яка є джерелом інформації, необхідної для дослідника. **Об'єкт дослідження** - це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і обране для вивчення.

Предмет – це тільки ті суттєві зв'язки та відносини, які потребують безпосереднього вивчення в певній роботі, є основними, визначальними для конкретного дослідження.

Предмет дослідження міститься в межах об'єкта, таким чином, предмет дослідження є вужчим, ніж його об'єкт, тобто це та частина об'єкта, та сфера його діяльності, на яку спрямовано основну увагу дослідника. Предмет діяльності і визначає тему магістерської роботи. Правильне, науково обґрунтоване визначення об'єкта дослідження – це не формальна, а суттєва, змістова наукова акція, покликана зорієнтувати самого дослідника на виявлення місця і значення предмета дослідження. Визначення теми, об'єкта, предмета й мети дослідження – це єдиний нерозривний процес.

Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження. Саме на нього спрямована основна увага

дослідника, оскільки предмет дослідження визначає тему наукової праці (відображена в назві на титульному аркуші).

Наприклад, у магістерській роботі “Аналіз та оцінка інвестиційної діяльності Дрогобицького району” *об’єктом* дослідження є процеси інвестиційної діяльності у регіоні. *Предметом* є сукупність теоретичних та методичних засад інвестиційної діяльності та обґрунтування інвестиційних проектів у економіку Дрогобицького району.

У вступі також слід описати **основні методи** які будуть використані у дослідженні. Для цього слід подати перелік використаних методів дослідження для досягнення поставленої в роботі мети. Перераховувати їх треба не відірвано від змісту роботи, а коротко та змістовно визначаючи, що саме досліджувалось тим чи іншим методом. Це дає змогу пересвідчитись в логічності та прийнятності вибору саме цих методів.

Обґрунтований вибір методів спирається перш за все на розуміння специфіки об’єкту і предмету дослідження, а ось вже конкретні методики визначаються поставленими завданнями і умовами проведення дослідження.

Наукова новизна одержаних результатів. Дається короткий виклад нових наукових положень (рішень), запропонованих магістрантом особисто. Необхідно показати відмінність отриманих результатів від відомих раніше, описати ступінь новизни.

Кожне наукове положення чітко формулюють, підкреслюючи його основну сутність і зосереджуючи особливу увагу на рівні досягнутої при цьому новизни. Сформульоване наукове положення повинно читатися і сприйматися легко й однозначно (без нагромодження дрібних і таких, що затемнюють його сутність, деталей та уточнень).

При формулюванні наукової новизни можна, зокрема, вживати такі вирази: „розроблено методику... яка відрізняється від...”, „доведено залежність між...”, „досліджено поведінку... і показано...”, „доопрацьовано метод ... в частині... і поширено на...”, „створено концепцію, що ...”, „досліджено новий ефект...”, „розроблено нову систему ...”, „запропоновано нове визначення...”, „уточнено...” тощо.

У вступі також слід обов’язково зазначити відомості про участь магістранта у міжнародних, всеукраїнських науково-практичних конференціях, круглих столах тощо. Для цього

вказати назву конференції, місто, термін проведення. Інформацію про кількість опублікованих магістрантом наукових праць за темою магістерської роботи, загальний їх обсяг. Зазначається кількість наукових праць та їх загальний обсяг, опублікованих у наукових фахових виданнях, у матеріалах конференцій та інших виданнях. Подаються відомості про використання результатів дослідження або рекомендації щодо їхнього використання, висвітлюються результати практичного застосування отриманих результатів або рекомендації щодо їхнього використання.

Структура і обсяг роботи. Наприклад: *Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (50 найменувань) та 8 додатків. Загальний обсяг магістерської роботи – 80 сторінок комп'ютерного тексту, містить 8 таблиць і 12 рисунків.* Надалі зазначається короткий зміст кожного розділу.

Важливим елементом є вибір та обґрунтування періоду дослідження.

Загальний обсяг вступу не повинен перевищувати 3-5 аркушів стандартного тексту.

Конкретний зміст та обсяг вступу визначається в кожному конкретному випадку індивідуально і повинен бути максимально прив'язаним до теми магістерської роботи.

4.3.2. Розробка теоретико-методичної частини магістерської роботи

Дана частина магістерської роботи, як правило, представлена першим її розділом і має повну назву "Теоретичні та методичні основи виконання магістерської роботи". Структура даного розділу подібна для всіх тем робіт за спеціальністю "Економіка". Він складається з трьох або чотирьох підрозділів, перелік яких наведено в 4.1, 4.2. У цих підрозділах подають:

- економічну суть досліджуваного предмета;
- огляд нормативно-правової бази та літератури з досліджуваної проблеми;
- відбір чинників, що впливають на об'єкт та предмет дослідження;
- опис основних методів досліджень і організації аналітичної роботи.

У першому розділі роботи спочатку, як правило, подають *економічну суть досліджуваного явища*. Залежно від теми роботи магістрант повинен розкрити природу економічних явищ і категорій. Даний підрозділ магістерської роботи будується у формі огляду літературних джерел. Основна мета огляду — забезпечити виконання наукової роботи на сучасному рівні та допомогти магістранту зробити правильний вибір напрямку та методів роботи.

Огляд літератури за темою магістерської роботи повинен показати ґрунтовну обізнаність студента із спеціальною літературою, його вміння систематизувати первинні джерела, критично їх розглядати знаходити суттєве, оцінювати зроблене іншими дослідниками та відбирати придатне для теми магістерської роботи. Матеріали такого огляду найкраще систематизувати в певному логічному зв'язку та послідовності, і тому їх перелік в списку літератури можна наводити по-різному.

Оскільки магістерська робота присвячується досить вузькому питанню, то й огляд першоджерел повинен охоплювати не літературу взагалі з даної проблеми, а тільки з питань, обмежених темою роботи.

При розкритті даного питання потрібно максимально використати праці вітчизняних та зарубіжних економістів, що стосуються досліджуваного у магістерській роботі питання, а також різні офіційні документи (законодавчі акти, постанови, інші матеріали).

Одним з суттєвих моментів даної частини є розкриття прототипу — історії питання. Саме таке розкриття і дає змогу виявити ознаки, що відрізняють пропоноване рішення від існуючих. Чітка аспектація, тобто авторський погляд на досліджуване питання, і відбиває логіку наукового дослідження.

При виконанні магістерської роботи потрібно провести складний комплекс різних економічних розрахунків та досліджень, спрямованих на підвищення ефективності виробництва на конкретному підприємстві за конкретними напрямками його діяльності. Цим і зумовлюється необхідність правильного методичного підходу до постановки роботи, Аналізуючи літературні дані, слід розглянути різні погляди на проблему та висловити власне ставлення до тих чи інших

положень. Дотримуючись принципів наукової етики, необхідно перевірити відповідність посилань і цитувань.

Технічні вимоги до оформлення огляду і списків літератури подано у методичних вказівках щодо оформлення магістерських робіт. Завершити огляд треба коротким висновком про ступінь вивченості в літературі основних аспектів теми та резюме стосовно доцільності проведення досліджень у цій галузі.

Надалі подають *нормативно-правову базу* предмета дослідження.

Нормативно-правова база — офіційні письмові документи, прийняті уповноваженими фізичними особами у визначеній законодавством формі та за встановленою законодавством процедурою, спрямовані на регулювання суспільних джерел права, що має неперсоніфікований характер і розрахований на неодноразове застосування. Тобто, це документи, прийняті у визначеному порядку компетентними державними органами, у яких містяться норми права.

Суб'єктами прийняття нормативних актів є народ, органи державної влади, територіальні громади, органи місцевого самоврядування, органи автономних утворень, можуть бути — громадські організації, підприємства та інші інституції, передбачені законодавством.

Нормативно-правові акти поділяють на **закони** та **підзаконні нормативно-правові акти**.

Закони — це нормативно-правові акти, що видаються законодавчими органами (у нашій державі — Верховною Радою України), мають вищу юридичну силу та регулюють найважливіші суспільні відносини.

Підзаконні нормативно-правові акти — нормативно-правові акти уповноважених органів держави (їх посадових осіб) та інших суб'єктів, що приймаються у відповідності до законів і розвивають чи деталізують їх положення.

Існують різні класифікації таких актів. Зокрема, залежно від суб'єктів, що їх видали, виділяють такі види підзаконних нормативно-правових актів в Україні:

- нормативні акти Верховної Ради України;
- нормативні акти Президента України;
- нормативні акти Кабінету Міністрів України;

- нормативні акти міністерств, державних комітетів, інших органів центральної виконавчої влади зі спеціальним статусом;
- нормативні акти місцевих державних адміністрацій;
- нормативні акти органів місцевого самоврядування;
- нормативні акти відділів та управлінь відповідних центральних органів на місцях;
- нормативні акти керівників державних підприємств, установ, організацій на місцях;
- інші підзаконні нормативні акти.

Діяльність підприємства спирається на правові основи, які викладені в Господарському, Цивільному, Податковому кодексах і Законах України “Про господарські товариства”, “Про акціонерні товариства” та інших чинних на території України законодавчих актах.

Крім загальної системи управління, що базується на положеннях чинного законодавства на підприємствах створюються елементи внутрішньої системи управління. Внутрішня система – це елементи законодавчо обов’язкових норм і спеціально розроблені положення, які регламентують основні напрями управління, відносини учасників та різних сторін господарської діяльності.

Існує ряд положень регуляторної бази, які визначають основні засади функціонування підприємства. Їх розробляють виконавчі органи підприємства або консалтингові організації на їх замовлення. До цих положень належать: про оплату праці, про інтелектуальну власність, про персонал, про відділи на підприємстві, про внутрішній трудовий розпорядок, тощо. Окрім того, порядок на підприємстві регламентується посадовими інструкціями, трудовим договором, колективним договором тощо.

Завершити огляд треба коротким висновком про відповідність нормативно-правового законодавства та недоліки стосовно об’єкта та предмета досліджень.

Надалі обґрунтовують **фактори, що впливають на ефективність функціонування** предмета дослідження та **розробляють загальну методологічну базу** проведення дослідження. Зазвичай спочатку наводять характеристику усіх факторів, що здійснюють вплив на предмет дослідження з урахуванням специфіки відповідно бази виконання магістерської роботи.

Чинники, що впливають на формування предмета дослідження, потрібно досліджувати в двох аспектах: в якісному аспекті, тобто методологічному, та кількісному аспекті для виявлення конкретної міри впливу на певний показник.

Чинники, що впливають на досліджуваний показник, можуть бути простими (елементарними) та складними, коли вони самі підлягають впливу інших чинників. Тому важливо виявити першочерговість їх розгляду, проранжувати та деталізувати їх в методичному плані.

У результаті якісного відбору сукупності чинників, що впливають на формування та рівень досліджуваних показників, повинні бути відібрані ті, що мають визначальний вплив на предмет дослідження.

Те ж стосується методів і авторських методик, що використовуються для дослідження проблеми. Описують конкретні методики і процедури здійснення дослідження. Якщо методика стандартизована й часто використовується в науковому обігу, можна обмежитись посиланням на автора методики і джерело. Якщо методика маловідома, потрібно викласти її докладніше. На основі розглянутих методик формується власна, яка включає особливості діяльності бази дослідження.

Оскільки методичні основи аналізу значною мірою визначають результативність і якість аналізу, тому саме ці аспекти магістерської роботи повинні стати предметом інтенсивних консультацій магістранта з керівником його роботи. Це одна із найважливіших та найвідповідальніших ділянок теоретичної роботи, зміст якої визначається конкретною темою магістерської роботи.

Однак, незважаючи на зміст роботи, можна виділити такі основні етапи її проведення:

- розробка програми техніко-економічного аналізу;
- відбір потрібної інформації та забезпечення її співставимості;
- вибір та алгоритм розрахунку конкретних показників;
- обґрунтування методичних прийомів їх аналітичної обробки.

При комплексній темі магістерської роботи, яка охоплює декілька кардинальних напрямів діяльності підприємства,

розроблення методичної частини потрібно розпочинати із загальної характеристики проблем ефективності виробництва.

Зміст даної частини повинен охоплювати орієнтовно такі основні питання:

- суть та критерії економічної ефективності виробництва в галузі, підгалузі чи діяльності регіону;

- вибір та обґрунтування системи показників ефективності виробництва на підприємстві (діяльності регіону);

- методика аналізу вибраної системи показників із зазначенням методів аналізу.

Для забезпечення комплексного аналізу предмета дослідження слід відібрати систему показників, що забезпечувала б всебічну оцінку як виробничо-господарської та комерційної діяльності підприємства, регіону, так і досліджуваного предмета.

Вибір системи показників має на меті дати відповідь на два питання: по-перше, дати уяву про загальний стан справ на підприємстві (галузі, районі) та, по-друге, детально охарактеризувати стан і динаміку того економічного, соціального чи іншого явища, тієї сторони діяльності об'єкта, що складає тему магістерської роботи.

Для вирішення першого питання студент повинен вибрати та обґрунтувати 5-6 найважливіших показників, що характеризують головні результати діяльності підприємства (галузі, району). Бажано, щоб прийняті показники охоплювали і кількісну і якісну сторону діяльності. Такими показниками незалежно від теми магістерської роботи можуть бути: обсяг виробництва в натуральному та вартісному обчисленні, продуктивність праці, собівартість продукції (робіт, послуг), фондівіддача, рентабельність виробництва та ін. Показники даної групи можуть бути змінені або доповнені іншими, що відбивають специфіку діяльності підприємства (галузі, району).

Друга група показників є специфічною і відпрацьовується для кожної теми магістерської роботи окремо. Вони повинні найповніше характеризувати суть досліджуваного явища та галузеві особливості виробничо-господарських процесів та розвитку регіону. У переважній більшості це будуть ті показники, які використовуються при плануванні виробничо-господарської діяльності підприємств

та його виробничих підрозділів. Але часто для досягнення мети, що поставлена в магістерській роботі, таких показників може бути замало і постає потреба в додаткових спеціальних показниках, що відбивають певні аспекти виробничого процесу чи господарської діяльності. Джерелами такої інформації можуть бути:

а) обліково-звітні дані (державна статистична звітність, бухгалтерська звітність, оперативна звітність та первинна документація з обліку виробничо-технічних або господарських операцій);

б) позаоблікові дані (пояснювальні записки, акти обслідувань та ревізій, висновки балансових комісії за кварталними та річними звітами, інші матеріали підприємства).

Важливим елементом магістерської роботи (як і наукового дослідження взагалі) є вибір методів дослідження, котрі є своєрідним інструментом одержання та опрацювання фактичного матеріалу, а також необхідною умовою досягнення поставленої мети. Їх обирають згідно з метою, завданнями і специфікою дослідження.

4.3.3. Розробка аналітичної частини магістерської роботи.

У другому розділі *аналізується сучасний стан* досліджуваного предмета та його результати.

Аналіз отриманих результатів виконують на основі розробленої у першому розділі роботи методики із застосуванням методів аналізу.

Слід зазначити, що кожний пункт аналітичної частини повинен починатись із преамбули. Преамбула — вступна частина пункту, яка не містить аналітичної інформації, графіків, таблиць, та у якій наводиться обґрунтування необхідності проведення даного дослідження, визначаються його мета, завдання або загальні положення даного пункту роботи.

Достовірність та повнота матеріалів, що підлягають аналізу, співставимість даних щодо структури та змісту є обов'язковою умовою, що визначає якість, глибину та результативність аналізу.

Починається виконання другого розділу, як правило із опису загальної характеристики регіону, умов проведення

робіт та певних особливостей відповідно до обраного об'єкту та предмета досліджень.

У наступному пункті аналітичної частини слід проаналізувати основні техніко-економічні або фінансово-економічні показники діяльності підприємств (галузі, регіону).

Основним завданням даної частини магістерської роботи є об'єктивна оцінка діяльності підприємства (галузі, регіону) та виявлення шляхів і напрямів підвищення ефективності їх функціонування. Основним принципом роботи над даним розділом є поступовий перехід від загального до часткового. Цим і визначається структура даного розділу.

При написанні п.2.2 використовується діагностичний аналіз (експрес-аналіз) діяльності підприємств, галузі, регіону та їх ефективність. Він проводиться за обґрунтованою в попередній частині магістерської роботи системою показників. Рекомендується проводити аналіз вибраних показників за 3-5 останніх років роботи підприємств (галузі, регіону).

Основними прийомами для аналізу даної групи показників є порівняння, деталізації, середніх та відносних величин. У більшості випадків аналізу піддаються фактичні показники (результати), але в разі необхідності можуть аналізуватись і планові рівні відповідних показників.

Дана частина аналізу має закінчуватися загальними висновками про стан і тенденції розвитку об'єкта аналізу, конкретизується подальший напрям аналізу. Потрібно прикласти всі зусилля до того, щоб не піддатися першому враженню. Необхідно пам'ятати, що враження, отримані магістрантом при загальному огляді суб'єкта дослідження, - не більше, як пропозиції, які підлягають перевірці шляхом критичного аналізу, а в подальшому вони можуть піддаватися обмеженням або бути відхиленими. Результати даного аналізу рекомендується представити графічно.

На відміну від п.2.2 наступний підрозділ магістерської роботи носить специфічний характер і чітко визначається темою. Номенклатура та кількість досліджуваних показників залежить від ступеня структурованості проблеми та напряму дослідження. Усі відібрані для аналізу показники повинні бути обумовлені у першому розділі роботи п.1.3, забезпечуючи тим самим необхідну наступність між розділами. Використовувані

при цьому прийоми та методи аналізу також повинні відповідати тим, які вибрані у відповідній частині методичного розділу роботи. У переважній більшості основними методами аналізу в цій частині є група традиційних прийомів. Обов'язковим є використання прийому екстраполяції тренда або інших прийомів прогнозування вибраного найважливішого показника.

Загальний аналіз закінчується висновками про досягнутий рівень відповідних показників та визначенням напрямів подальшого їх аналізу. Результати аналізу, приведені в цій частині магістерської роботи також повинні бути представлені графічно.

Наступні підрозділи аналітичної частини роботи є найважливішими і одночасно найскладнішими. Саме тут необхідно провести реальний та вичерпний аналіз впливу факторів на окремі сторони операційної, фінансової чи інвестиційної діяльності підприємств, його структурних підрозділів (галузь, регіон). У результаті виявляють кількісні залежності впливу різних факторів на досліджувані показники, встановлюють зміни окремих факторів, які найсильніше впливають на зміну відповідних аналізованих показників. З метою уточнення і вияснення конкретних причин їх динаміки необхідно використовувати і аналізувати усі матеріали відповідної документації, а також проводити додаткові спеціальні дослідження окремих факторів (наприклад, вибрати експертів і провести експертну оцінку предмета дослідження, вести спостереження за роботою контролерів ВТК і робочими місцями, на яких є передумови виникнення браку тощо).

У процесі дослідження та формування цих підрозділів магістерської роботи використовується весь арсенал методів економічного аналізу: порівняння, зведення та групування, елімінування, балансовий метод, графічні зображення. При проведенні факторного аналізу необхідно досліджувати як детермінований (функціональний), так і стохастичний взаємозв'язок між факторними та узагальнюючими показниками. У другому випадку цей зв'язок записується у вигляді кореляційної, регресійної чи дисперсійної факторної моделі.

Слід зазначити, що у роботі важливим є використання економіко-математичних методів. При цьому магістрант може користуватися як типовим програмним забезпеченням (Excel,

Mathcad), так і спеціальними програмними продуктами (Project Expert, Manager, Cobsec, Anflogy, Confor).

При необхідності магістрант може застосувати також і евристичні прийоми аналізу, що передбачають одержання нових знань завдяки використанню досвіду та інтуїції фахівців, їх творчого мислення. Серед них можна виділити наступні прийоми: аналогії, інверсії, морфології, колективного блокнота, Дельфі, мозкового штурму та інші. Важливе місце відводиться SWOT – аналізу – дослідження сильних і слабких сторін об'єкта аналізу, можливостей і небезпек, характерних для конкретних умов діяльності.

У результаті детального кількісного аналізу виявляються причини недоліків у роботі підприємств, діяльності регіонів, а також визначають певні протиріччя, що вимагають свого вирішення. Отже, даний розділ магістерської роботи, як і будь-яке аналітичне дослідження, закінчується аргументацією необхідності підвищення ефективності функціонування суб'єкта дослідження.

Другий розділ завершується висновками, які є логічним завершенням аналітичної частини і одночасно своєрідною базою для наступного розділу.

4.3.4. Розробка творчої частини магістерської роботи.

Цей розділ магістерської роботи є завершальним і найвідповідальнішим. У результаті проведеного аналізу офіційних документів, літературних джерел, фактичного матеріалу формується даний розділ роботи, в якому намічаються основні шляхи та напрями удосконалення функціонування об'єкта та предмета дослідження. Тут на основі проведеного аналізу та виявлених недоліків потрібно запропонувати комплекс заходів, програму дій стратегію розвитку, механізм удосконалення, які забезпечували б поліпшення досліджуваних показників та ефективність функціонування підприємств, галузі, регіону. Особливість структури даного розділу визначається темою магістерської роботи, однак усі пропозиції повинні бути пов'язаними із результатами проведеного аналізу. Тобто, відповідно до зроблених у попередньому розділі висновків магістрант повинен визначити можливі шляхи та напрями удосконалення функціонування суб'єкта господарювання.

До таких напрямів можна віднести:

- пропозиції щодо удосконалення чинного законодавства, різних нормативних актів, пропозиції щодо розробки рішень відповідних органів управління, прийняття різних управлінських рішень;

- удосконалення системи управління суб'єктами господарювання та їх структурними підрозділами;

- —удосконалення виробничих та організаційних структур досліджуваних об'єктів;

- оптимізація напрямів, методів, форм діяльності та господарювання;

- реформування відносин між господарюючими суб'єктами, систем їх організації;

- розробка різних програм (цільових, галузевих, територіальних).

Кількість та характер пропонованих шляхів і напрямів повинні забезпечити досягнення цілей, сформульованих у вступній частині магістерської роботи. Із можливих шляхів та напрямів потрібно вибрати найефективніші та обґрунтувати детальніше доцільність і необхідність їх запровадження.

Відібрані шляхи та напрями потрібно охарактеризувати з точки зору техніки, технології, організації виробництва, праці та управління, показати його суть і механізм впливу на досліджувані показники. При цьому всі вони, як уже зазначалось, повинні логічно впливати із проведеного аналізу. Інші варіанти є недопустимими.

Обрані для детального огляду напрями можуть містити і деякі розрахунки, пов'язані з визначенням доцільності реалізації пропозиції, її економічного ефекту, впливу на загальний стан та перспективи розвитку і т.п. Усі вони повинні проводитись згідно з чинними методиками визначення економічної ефективності капітальних вкладень, запровадження нової техніки, технології, організації виробництва в різних видах економічної діяльності.

Вирішення цього питання вимагає від магістранта досить високих знань, а також відповідних консультацій з керівником магістерської роботи та консультантами.

4.3.5. Розробка висновків до магістерської роботи.

Магістерська робота закінчується складанням висновків та пропозицій. У висновках коротко описують результати, отримані у процесі роботи, наводять головні наукові та

практичні результати досліджень, аргументуючи кількісними та якісними показниками, зазначають, наскільки підтвердилася гіпотеза. Висновки повинні інформувати про досягнення мети дослідження й виконання конкретних поставлених завдань. Доцільно висловити власне бачення подальших перспектив дослідження проблеми.

Висновки характеризують рівень та якість виконання поставленого перед роботою завдання і тому повинні складатись за такою загальною схемою:

- коротко оцінюють стан поставлених у роботі завдань;
- якими методами та засобами вирішувались ці завдання;
- які результати були отримані;
- що запропоновано для удосконалення.

Структура висновків повинна приблизно відповідати структурі виконаної роботи, іншими словами загальна кількість пунктів у висновках повинна приблизно дорівнювати загальній кількості структурних елементів роботи.

Особливу увагу у висновках та пропозиціях потрібно приділити пропонованим шляхам та напрямам і тим результатам, які при їх реалізації повинні бути одержані.

Загальний обсяг висновків та пропозицій повинен складати приблизно 4-6 аркушів.

4.3.6 Оформлення списку використаних джерел та додатків до магістерської роботи

Список використаних джерел подають відповідно до методичних вказівок щодо оформлення магістерських робіт. Список повинен містити не менше 30-40 найменувань (монографії, статті, збірники, інтернет-ресурси тощо).

У тексті посилання позначається цифрою у квадратних дужках відповідно до номера джерела у списку використаних джерел, наприклад [5] чи [35; 42]. Якщо в тексті вжито цитату, необхідно, окрім посилання на літературне джерело, зазначити сторінку, наприклад [23, С.24].

Перелік посилань здобувач вищої освіти формує за його вибором одним із таких способів: у порядку появи посилань у тексті; в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків; у хронологічному порядку. При цьому дотримуватися вимог чинних Національних стандартів України (ДСТУ 8302:2015).

Додатки магістерської роботи містять:

- інструкції та методики, застосовані в процесі виконання роботи;
- вхідну первинну інформацію;
- результати досліджень (у зведених таблицях);
- таблиці проміжних цифрових даних;
- ілюстрації.

До додатків може також включатися допоміжний матеріал, необхідний для повноти сприйняття роботи: проміжні формули і розрахунки; таблиці допоміжних цифрових даних; протоколи та акти випробувань, впровадження; конструкторські документи (технічні завдання, інструкції, методики випробування); розрахунки економічної ефективності розробки; листи підтримки результатів роботи; опис алгоритмів, що не є основними результатами роботи; описи і тексти комп'ютерних програм розв'язання задач за допомогою електронно-обчислювальних засобів, розроблені у процесі виконання роботи; ілюстрації допоміжного характеру тощо.

5 ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАХИСТУ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Виконана магістерська робота подається *науковому керівнику*, який ще раз переглядає роботу в повному обсязі разом з презентаційними матеріалами. Свої міркування він викладає в письмовому висновку - відгуку на проведену роботу магістранта. Відгук складається в довільній формі, але можна виділити деякі загальні положення.

Насамперед вказується на відповідність виконаної роботи спеціальностям та галузям наук, за якими Екзаменаційна комісія має право проведення захистів магістерських робіт.

Керівник повинен коротко охарактеризувати проведену роботу, її актуальність, теоретичний рівень практичну цінність, повноту та глибину, а також оригінальність вирішення поставлених завдань, самостійність їх вирішення та дає оцінку готовності роботи до захисту. Висновок повинен закінчуватися вказівкою на ступінь відповідності роботи вимогам, що ставляться до випускних магістерських робіт (**див. додаток В**).

Рецензування магістерської роботи

Магістерська робота підлягає обов'язковому рецензуванню. Рецензенти призначаються або із спеціалістів тої галузі знань, за темою якої, виконана робота, або з числа професорсько-викладацького складу відповідних кафедр. Згідно чинних вимог на кожную роботу, що допускається до захисту, складається зазвичай одна внутрішня рецензія силами працівників вищого закладу освіти. Зовнішніми рецензентами можуть бути спеціалісти відповідних структур обласних, міських чи районних адміністрацій, а також відповідних господарських структур.

Рецензентів-опонентів визначає завідувач випускової кафедри. До рецензування залучаються провідні науково-педагогічні працівники університету. Для здобувачів вищої освіти, які навчаються без відриву від виробництва, рецензентом може бути фахівець підприємства, установи, організації тощо, де працює або проходив практику здобувач вищої освіти. Коло наукових та фахових інтересів рецензентів має відповідати тематиці магістерської роботи. Рецензію подають у письмовому вигляді, у довільній формі (працівники університету – на відповідному бланку). Вона має містити такі складові:

- визначення значення теми магістерської роботи для практики та її актуальності;

- аналіз відповідності змісту магістерської роботи її меті та завданням;

- визначення глибини висвітлення здобувачем вищої освіти магістратури реального стану справ у відповідній галузі;

- висновки щодо використання в магістерській роботі сучасних емпіричних і теоретичних методів дослідження;

- позитивні сторони магістерської роботи та її недоліки, інші питання на розсуд рецензента;

- оцінку загальних вражень від магістерської роботи (оформлення, стиль і грамотність викладання тощо);

- загальну оцінку магістерської роботи і відповідність вимогам відповідної освітньої програми;

Рецензент має підписати рецензію із зазначенням свого прізвища, імені, по батькові, місця роботи і займаної посади.

Зміст рецензії та відгуку повинен бути доведений до магістранта за один-два дні до захисту, щоб він міг

заздалегідь підготувати кваліфікаційну відповідь по суті зроблених рецензентами зауважень.

Допуск до захисту

Зшита у твердій палітурці магістерська робота, підписана автором, науковим керівником, консультантами та перевірена нормоконтролером, подається на підпис завідувачу кафедри. Допуск до захисту передбачає перевірку всіх вище перелічених підписів у магістерській роботі і завершується підписом завідувача кафедри на титульній сторінці повністю підготовленої роботи.

Після завершення магістерської роботи здобувач вищої освіти заповнює форму опису роботи магістра (додаток І) для включення її до університетського репозитарію. Після цього він передає на випускову кафедру перевірену на наявність плагіату магістерську роботу разом з відгуком керівника та її електронну версію. Завідувач випускової кафедри допускає роботу до процедури захисту і направляє на рецензування.

Термін подання роботи завідувачеві випускової кафедри – не пізніше ніж за 3 дні до захисту.

Завідувач випускової кафедри вирішує, чи є необхідність у процедурі попереднього захисту магістерської роботи. Після проведення попереднього захисту (якщо він передбачений) випускова кафедра допускає студента до захисту.

Здобувача вищої освіти, магістерська робота якого не відповідає завданню, чинним вимогам щодо змісту та оформлення, підготовлена з порушеннями календарного затвердженого плану, не містить матеріалів конкретного дослідження, обґрунтованих пропозицій, містить академічний плагіат та/або неприпустимий відсоток запозичення із попередньо архівованими роботами та випускними роботами поточного курсу (денної та заочної форм навчання), не має відгуку, рецензії, до захисту не допускають та відраховують з університету.

Захист магістерської роботи

Підписана студентом, науковим керівником, нормоконтролером, завідувачем кафедри та рецензентом магістерська робота, за наявності позитивного висновку у відгуку наукового керівника, подається студентом на кафедру для реєстрації.

Захисти магістерських робіт відбуваються на відкритих засіданнях ЕК у відповідності із графіком, затвердженим ректором університету. До початку публічного захисту на засідання ЕК подаються такі документи централізовано від кафедр:

- наказ ректора університету про затвердження персонального складу державної екзаменаційної комісії ;
- довідка з дирекції ІнЕУ про повне виконання студентом навчального плану та одержані ним оцінки з усіх дисциплін, виробничої та переддипломної практик;
- особисто кожним студентом магістерська робота з усіма необхідними підписами; відгук наукового керівника, рецензію, а також презентаційні матеріали.

Готуючись до публічного захисту, студент складає стислу доповідь, обсяг тексту якої має відповідати 10–12 хвилинам виступу. Текст доповіді рекомендується погодити з науковим керівником. Орієнтовна структура доповіді наступна: обґрунтування актуальності проблеми, що розглядається; мета і завдання дослідження; основні результати дослідження; творчі розробки автора; практична значущість отриманих результатів; пропозиції та рекомендації, оцінка їх ефективності. Підсилити сприйняття тексту доповіді повинні наочні матеріали, які студент готує заздалегідь (ілюстративні матеріали, оформлені у вигляді плакатів; ксерокопійованого демонстраційного матеріалу тощо). Сучасною формою презентації результатів магістерського дослідження є електронна презентація з використанням слайдів, підготовлених за допомогою Microsoft Office PowerPoint. У разі використання слайдів треба переконатися у наявності проектора, екрана, доступних джерел електричного струму. Електронні демонстраційні матеріали готуються разом з комплектом паперових матеріалів, які по одному примірнику подаються кожному члену ЕК на форматі А4. Зміст демонстраційних матеріалів студент має узгодити зі своїм науковим керівником. Між тим, у складі демонстраційних матеріалів слід подавати мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження, нормативно-правову базу чи методика (методичний підхід) за якою буде проведено аналіз, динаміку основних техніко-економічних показників діяльності підприємств в аналізованому періоді, результати проведених досліджень згідно обраної теми, перелік і характеристику

запропонованих автором рекомендацій, їх результативність, зміну основних техніко-економічних показників з урахуванням наданих та обґрунтованих пропозицій. Орієнтовна кількість цих матеріалів може знаходитися в межах 8–12 аркушів. Зразок титульного аркуша демонстраційних матеріалів представлено у **додатку Ж**.

До захисту студенту необхідно підготувати аргументовану відповідь перед ЕК на зауваження рецензента. Послідовність захисту має бути наступною:

- лаконічна доповідь студента про зміст проведеного дослідження із використанням наочних засобів;
- відповіді на запитання членів ЕК, викладачів, спеціалістів та інших осіб, присутніх на захисті, включаючи і студентів будь-яких курсів;
- після відповідей студента на всі запитання оголошуються відзив наукового керівника та рецензія на магістерську роботу (на зауваження рецензента та керівника студент також дає стислу та аргументовану відповідь).

Процедура захисту магістерської роботи містить:

- 1) представлення здобувачів вищої освіти та поданих документів;
- 2) виступ здобувача вищої освіти з презентацією магістерської роботи;
- 3) відповіді здобувача вищої освіти на запитання членів ЕК та осіб, які присутні на засіданні;
- 4) виступ наукового керівника або представлення його відгуку секретарем ЕК;
- 5) виступ рецензента-опонента або оголошення його рецензії секретарем ЕК;
- 6) відповіді здобувача вищої освіти на зауваження рецензента-опонента;
- 7) обговорення роботи та захисту її студентом, оцінювання роботи згідно з критеріями, розробленими кафедрою;
- 8) оголошення рішення ЕК.

ЕК свою роботу організовує та проводить відповідно до чинних державних документів, що регламентують її діяльність.

Рішення щодо присвоєння студенту кваліфікації магістра приймається на закритому засіданні ЕК. До уваги приймаються оцінка магістерської роботи, зміст доповіді та

відповіді на поставлені запитання, відгук наукового керівника та висновок рецензента. Засідання ЕК оформляється протоколом, до якого вносяться відповідні оцінки за захист магістерської роботи, фіксуються питання членів ЕК і всіх присутніх на захисті, особисті думки членів комісії, зазначається одержаний освітній рівень та назва державного документа про освіту, який буде виданий студенту. Цей протокол підписують голова і члени ЕК, які брали участь у засіданні.

За результатами засідання голова комісії оголошує всім присутнім оцінку та повідомляє про присудження магістранту кваліфікацію магістра за обраною спеціальністю.

За необхідності ЕК може висловити свою позицію щодо рівня підготовки магістра, рівня (якості) наукового керівництва магістерською роботою або якості відгуку рецензента-опонента, а також свої пропозиції або рекомендації щодо підготовки магістрів даної спеціальності. Свою позицію ЕК формує у вигляді протоколу та вносить до звіту, який подає до вченої ради університету для наступного розгляду та відповідного реагування.

Здобувача вищої освіти, який під час захисту магістерської роботи отримав незадовільну оцінку або був не допущений до захисту, відраховують з університету і видають академічну довідку.

Критерії оцінки магістерської роботи та її захисту

Рішення Екзаменаційної комісії є остаточним і не оскаржується.

Оцінка магістерської роботи здійснюється за такими критеріями:

- обґрунтування актуальності теми роботи;
- теоретичний рівень роботи;
- детальність економічного аналізу стану об'єкта дослідження з використанням різних методів проведення аналізу;
- володіння сучасними методиками вирішення практичних завдань;
- узагальнення одержаних у результаті проведених досліджень, матеріалів і обґрунтування запропонованих рекомендацій;
- творче мислення і творчий підхід до вирішення виявлених у ході дослідження проблем;

- вміння грамотно, логічно, обґрунтовано, вільно викладати свої міркування.

Результати захисту магістерської роботи оцінюються за шкалою, що використовуються в ІФНТУНГ з обов'язковим переведенням оцінок до національної шкали та шкали ECTS (табл. 1).

Таблиця 1 - Шкала оцінювання: національна та ECTS

Критерії оцінювання	Кількість набраних балів	Оцінка	
		за ECTS	за національною шкалою
Магістерська робота виконана з дотриманням абсолютно усіх вимог до такої роботи, носить творчий характер, містить оригінальні розробки, які готові до впровадження; робота оформлена чітко і акуратно; відгук і рецензія позитивні; ілюстративний матеріал підібраний грамотно, відображає зміст проведених досліджень, правильно оформлений і використовується під час доповіді; доповідь логічна, стисла, з правильним використанням термінології; відповіді на питання членів Екзаменаційної комісії правильні і повні.	90-100	A	Відмінно („5”)
Тема роботи розкрита повністю; не повністю використані новітні економічні розробки; відгук чи рецензія мають незначні зауваження, які обґрунтовано пояснюються магістрантом; доповідь логічна, проголошена вільно; у відповідях на запитання студент припускається певних неточностей, хоч загалом має тверді знання.	82-89	B	Дуже добре („4”)

<p>Тема роботи розкрита повністю, але деякі питання не деталізовані; не повністю використані новітні економічні розробки; не всі розроблені пропозиції можуть бути рекомендовані до впровадження; відгук чи рецензія мають незначні зауваження, які обґрунтовано пояснюються магістрантом; доповідь логічна, проголошена вільно; відповіді на питання членів Екзаменаційної комісії правильні, але не повні.</p>	74-81	C	Добре („4”)
<p>Тема роботи розкрита в основному; огляд літературних джерел не систематизований; під час аналізу не використовуються спеціальні методи проведення аналізу; розроблені заходи не достатньо обґрунтовані; є недоліки в оформленні ілюстративного матеріалу; відгук чи рецензія містять серйозні зауваження; доповідь прочитана; не на всі питання членів ЕК дано відповіді.</p>	64-73	D	Задовільно („3”)
<p>Тема роботи розкрита в основному; огляд літературних джерел несистематизований і неповний; аналіз не достатньо детальний, не використовуються спеціальні методи проведення аналізу; розроблені заходи не достатньо обґрунтовані; є недоліки в оформленні ілюстративного матеріалу; відгук чи рецензія містять серйозні зауваження, на які студент не може дати обґрунто-</p>	60-63	E	Достатньо („3”)

ваної відповіді; доповідь прочитана; відповідаючи на запитання членів Екзаменаційної комісії студент збивався, допускався помилок, виявив поверхневі знання.			
--	--	--	--

6. ТИПОВІ ПОМИЛКИ.

При перевірці магістерської роботи основна увага звертається на зміст викладеного матеріалу, його логічність, послідовність, повноту, репрезентативність, загальну грамотність, відповідність стандартам, а також зовнішнє оформлення титульної сторінки, тексту роботи, списку використаної літератури та додатків.

У процесі опрацювання магістерської роботи магістранти допускають окремі помилки та недоліки, які можуть призвести до необхідності значних виправлень, а часто навіть до переробки або повторного виконання цілих розділів роботи. Щоб попередити виконання такої непродуктивної роботи було проаналізовано та узагальнено результати захистів магістерських робіт за останні роки, що дало можливість виділити найпоширеніші помилки та недоліки і згрупувати їх за окремими напрямками та частинами магістерських робіт.

1. При написанні вступної частини є чотири найпоширеніших недоліки. По-перше, вступ носить занадто загальний, неконкретний характер і з темою пов'язаний слабо. Такий вступ можна використати для будь-якої теми. По-друге, тема магістерської роботи, її актуальність майже не обґрунтовані і тому виникає питання про доцільність її розробки. По-третє, часто зовсім відсутні сформульовані цілі та завдання магістерської роботи, що не дає змоги чітко визначити напрям роботи. По-четверте, досить часто у роботі магістранти плутають предмет і об'єкт дослідження, або ж об'єктом визначають базу написання магістерської роботи.

2. Надзвичайно відповідальною є теоретико-методична частина, яка визначає і напрям і глибину аналізу дослідження.

Основні недоліки, що допускаються при виконанні даного розділу, зводяться до наступного:

а) Низький теоретичний рівень характеристики нормативно-правової бази та предмету дослідження. Це пов'язано з тим, що автор недостатньо опрацював нормативну базу та літературні джерела з даного питання. Часто використовуються нормативні документи, які втратили чинність, або не чітко окреслюють основні положення щодо розв'язання проблеми науковцями та слабо обґрунтовують нові проблеми, що визначають вибір теми дослідження.

б) не обґрунтовуються або недостатньо обґрунтовуються та невдало вибираються чинники що впливають на предмет дослідження, що може призвести до неправильних висновків при прогнозуванні певних показників.

в) наведені формули мають неоднакові позначення, що є наслідком використання магістрантом різних літературних джерел без належної їх творчої переробки.

г) у тексті даного розділу відсутні посилання на використані літературні джерела, що не дає змоги правильно оцінити особистий внесок магістранта в досліджуване питання.

3. Обов'язковим елементом магістерської роботи є належна характеристика бази дослідження. Основною вимогою при написанні даного розділу є максимальна прив'язка його до теми магістерської роботи. Основним недоліком при написанні даного розділу є те, що наведена в роботі загальна характеристика регіону, галузі чи підприємств носить часто описовий характер, без належних оцінок та використання в подальшій роботі, зокрема в проектній частині.

4. Як відзначалось вище центральним розділом роботи і за обсягом і за змістом є аналітична частина, від якості якої значною мірою залежить кінцевий результат магістерської роботи, тобто можливість запропонувати конкретний механізм щодо підвищення ефективності господарювання. Основними недоліками та помилками даної частини, які допускаються у процесі роботи над нею, є:

а) поверховий, часто формальний аналіз без належних логічних зв'язків, узагальнень та відповідних висновків, які давали б змогу вийти на конкретні пропозиції;

б) слабо використовується інструментарій дослідження, особливо це стосується застосування математичних методів проведення аналізу;

в) висновки до даного розділу часто носять формальний, занадто теоретичний характер, слабо пов'язаний з проведеним аналізом, що не забезпечує належного виявлення та узагальнення можливих резервів поліпшення функціонування суб'єктів господарювання;

г) статистичні таблиці, що наводяться в магістерській роботі, не завжди мають назви, а невеликі за розміром статистичні таблиці (декілька рядків) розриваються і переносяться на наступну сторінку, що значно ускладнює читання такого матеріалу;

д) побудова статистичних таблиць не завжди відповідає чинним вимогам, а також наводяться зайві графі: порядковий номер, розмірність;

е) відсутні посилання в тексті пояснювальної записки на наведені таблиці.

5. Завершальною частиною магістерської роботи є механізм удосконалення предмета та об'єкта дослідження. Вона повинна показати наскільки досягнута основна мета (система цілей) магістерської роботи. Аналіз виконаних магістерських робіт дає змогу виділити такі основні недоліки, що допускаються при розробці даної частини:

а) запропоновані шляхи та напрями не завжди впливають із проведеного аналізу, а це, переважно, означає, що здобувач підійшов до розробки даного питання непрофесійно і просто "запозичив" окремі пропозиції, що вже розроблені і запроваджені;

б) попередній недолік тягне за собою інший. Пропоновані шляхи та напрями часто носять описовий характер і дуже примітивно обґрунтовані. Таке буває тоді, коли вони є штучно надуманими;

в) при описі шляхів та напрямів магістранти часто не розуміють що є первинним, а що вторинним;

г) при проведенні деяких розрахунків для обґрунтування доцільності впровадження заходів часто застосовуються старі тарифи, ставки податку, ціни тощо, що не дає змоги оцінити позитивний результат від пропозицій та свідчить про те, що магістрант не достатньо орієнтується в умовах сьогодення.

6. Всебічний і глибокий аналіз статистичних матеріалів вимагає використання різних методів, серед яких важливе місце належить графічним зображенням. Проте графіки є не лише засобом ілюстрації статистичних матеріалів. Завдяки своїм властивостям графіки є важливим засобом тлумачення й аналізу таких матеріалів, а іноді єдиним і незамінним інструментом їх узагальнення та пізнання. Практика роботи з магістрантами показує, що і в цьому плані допускаються недоліки, до яких можна віднести:

а) малоінформативність графіки. На рисунках часто наводяться 2-3 показники, які серйозної інформації не несуть. Причиною цього переважно є невдалий вибір показників;

б) графічні додатки, які виносяться на захист, часто є просто нечитабельними, оскільки розмір шрифту вибрано невдало;

в) у багатьох випадках графіка виконана на неналежному технічному рівні: невдало вибрано масштаб, поле графіка використано неефективно, невиразне або строкате кольорове рішення та ін.

7. Чимало помилок і недоліків пов'язано із складанням списку використаної літератури. Це зокрема:

а) наведена в списку використана література часто є дуже застарілою і це пов'язано не з її відсутністю, а з недостатньою пошуковою роботою магістранта та безконтрольністю керівника роботи;

б) часто наведена у списку література є занадто загальною і мало пов'язаною з темою магістерської роботи;

в) у багатьох магістерських роботах кількість використаних джерел дуже мала (не перевищує 20 назв), що не забезпечує належної теоретичної проробки предмету дослідження;

г) часто список використаних джерел є дуже нераціональним: кількість досягається за рахунок літератури з охорони праці та техніки безпеки;

д) бібліографічні описи використаних джерел, що наведені у списку використаної літератури не завжди виконані з дотриманням чинних вимог: не завжди бібліографічний опис охоплює всі обов'язкові бібліографічні елементи, наприклад опис необхідно виконувати мовою оригіналу, а не українською мовою тощо.

8. Загальне оформлення роботи. Виконана магістерська робота тільки тоді може вважатися закінченою, коли вона належно оформлена і літературно і технічно. Основні недоліки, які допускаються на цьому заключному етапі магістерської роботи, такі:

а) назви розділів та підрозділів не завжди відповідають їх змісту. Переважно зміст набагато вужчий від назви.

б) обсяг магістерської роботи часто значно перевищує рекомендований і досягає 150-160 аркушів;

в) відсутній логічний внутрішній зв'язок між окремими структурними елементами (розділами, підрозділами) роботи;

г) загальне неакуратне оформлення пояснювальної записки, що проявляється у безвідповідальності при літературному та технічному редагуванні: трапляються граматичні помилки (орфографічні та стилістичні) описки, русизми тощо. Іншими словами пояснювальна записка оформляється без дотримання вимог чинного стандарту.

9. Підготовка до захисту та захист роботи. Відсутність ритмічності та організованості в роботі здобувача змушує його повторно повертатись до окремих питань, в результаті чого у багатьох магістрантів не вистачає часу для остаточного завершення магістерської роботи, своєчасного подання роботи на рецензування та підготовку доповіді для захисту.

Непідготовленість здобувача до захисту не дає змоги у відведений час виділити все найсуттєвіше, оригінальне та принципово нове, що характеризує елементи творчої та самостійної роботи.

Сказане вище призводить до того, що магістрант у процесі захисту просто читає текст нашвидкоруч написаної доповіді, замість вільного виступу. Непідготовленість до захисту проявляється і в тому, що магістрант непрофесійно відповідає на запитання поставлені йому членами ЕК.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ганін В. І. Методологія соціально-наукового дослідження: навч. пос. / В. І. Ганін, Н. В. Ганіна, К. Д. Гурова. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 224 с.

2. Л. Т. Гораль, М. О. Данилюк, Б. В. Гречаник. Методичні вказівки щодо оформлення курсових, дипломних і

магістерських робіт (для студентів Інституту економіки та управління у нафтогазовому комплексі). – Івано-Франківськ: ІНЕУ, ІФНТУНГ, 2013. – 35 с.

3. Колесникова В.Ф. Методичні рекомендації до виконання і захисту магістерських робіт магістрами спеціальності 8.03010201 Психологія – К.: ІПК ДСЗУ, 2013. – 53 с.

4. Навчальний посібник для виконання дипломних робіт за освітньою програмою підготовки магістрів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 075 «Маркетинг» / Укл.: Шпилик С. В., Федорович Р. В. – Тернопіль: ТНТУ ім. І. Пулюя, 2016. – 184 с.

5. Положення про академічну доброчесність працівників та здобувачів вищої освіти Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газ <http://surl.li/awpyn>

6. Положення про підготовку магістрів в Івано-Франківському національному технічному університеті нафти і газу / Укл.: Мандрик О.М., Штанько Я.В., Сенюшкович М.В., Середюк М.Д., Костриба І.В., Когут О.В., Метошоп І.М., Зоріна М.О., Кривенко Г.М. – Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2018. – 13 с.

ДОДАТОК А

Завідувачу кафедри
прикладної економіки
доц. ~~Бережницький~~ У.Б.
магістра 1-го року навчання
за ОП «Бізнес-економіка»
групи _____

ЗАЯВА

Прошу дозволити мені виконувати магістерську роботу на
тему: _____

робота буде виконана на матеріалах _____
(назва підприємства)

_____ |
Прошу призначити науковим керівником _____

(підпис студента)

ДОДАТОК Б

«_» _____ 201_ року

ЗАВДАННЯ

та календарний план-графік виконання магістерської роботи на тему:

« _____
_____ »

Назва етапу магістерської роботи	Термін виконання етапу роботи
ВСТУП	___. ___. 201_
РОЗДІЛ I ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ВИКОНАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ 1.1 1.2 1.3 1.4 Висновки до розділу I	___. ___. 201_
РОЗДІЛ II АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА СУЧАСНОГО СТАНУ ДОСЛІДЖУВАНОВОГО ПРЕДМЕТА 2.1 2.2 2.3 2.4 Висновки до розділу II	___. ___. 201_
РОЗДІЛ III ОБҐРУНТУВАННЯ НАПРЯМІВ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБ'ЄКТА ТА ПРЕДМЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ 3.1 3.2 3.3 Висновки до розділу III	___. ___. 201_
ВИСНОВКИ	___. ___. 201_

Студент групи _____ (ПІБ)

Керівник роботи _____ (ПІБ)

ДОДАТОК В
ВІДЗИВ
на магістерську роботу

студента _____
(прізвище, ініціали)

на тему: _____

виконану на матеріалах _____
(назва підприємства, установи)

1. Актуальність теми _____

2. Що є позитивного в роботі _____

3. Наявність самостійних розробок автора _____

4. Практична цінність висновків і рекомендацій _____

5. Наявність недоліків _____

6. Висновок керівника про можливість допуску роботи до захисту перед ЕК

Керівник _____
(посада, вчене звання, ступінь)

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

« _____ » _____ .

ДОДАТОК Д
РЕЦЕНЗІЯ
на магістерську роботу

студента _____
(прізвище, ініціали)

на тему: _____

виконану на матеріалах _____
(назва підприємства, установи)

1. Актуальність теми _____

2. Теоретична значимість роботи _____

3. Практична цінність висновків і рекомендацій _____

4. Наявність недоліків _____

5. Загальна оцінка магістерської роботи та висновок рецензента про
можливість допуску роботи до захисту перед ЕК _____

Рецензент _____
(посада)

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

« » _____

